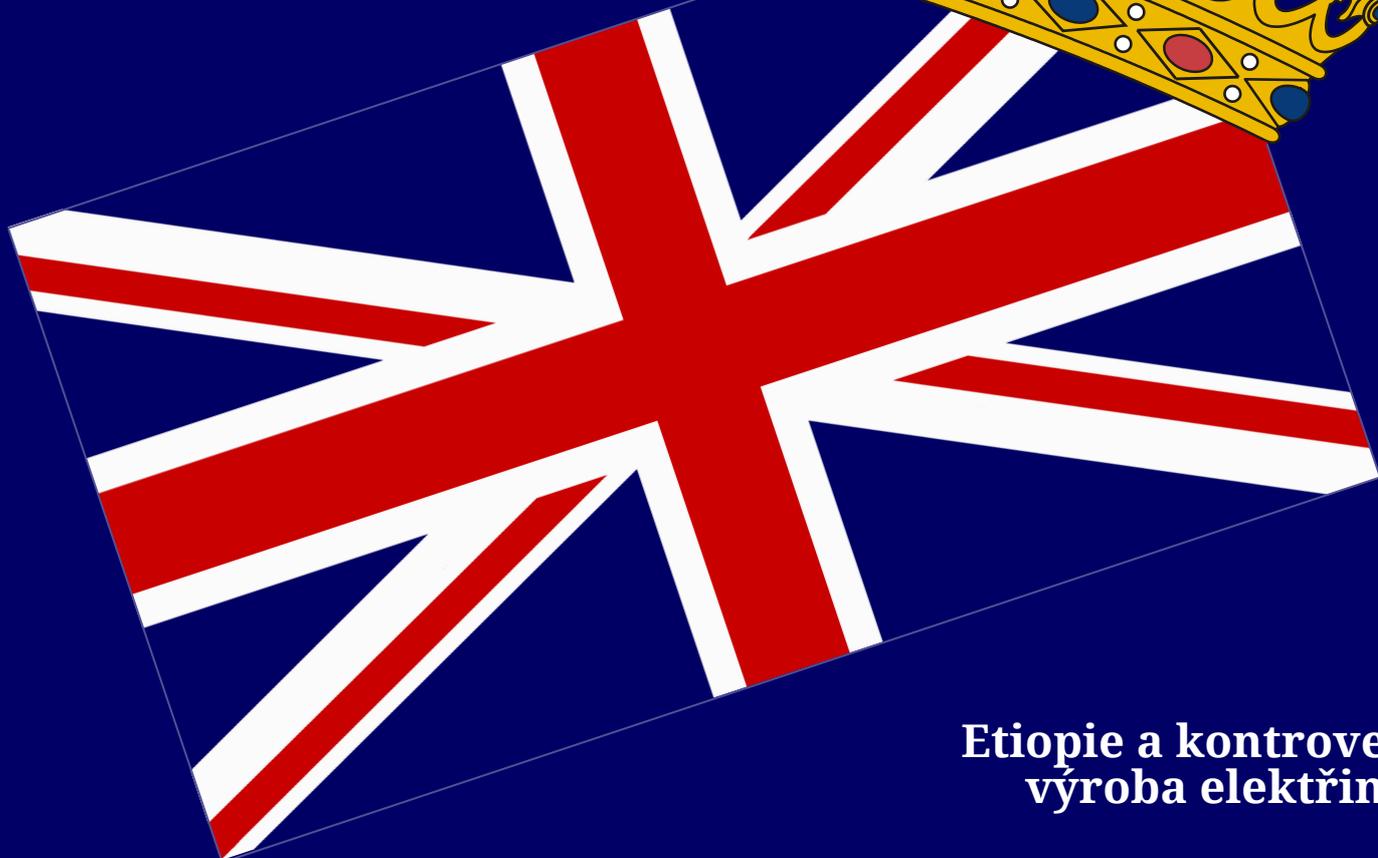

DIPLOMAT

STUDENTSKÝ ČASOPIS

Vol. 3 | jarní vydání

**Olympijské hry 2022 jako
politické bojiště**

**Etiopie a kontroverzní
výroba elektřiny na
Nilu**

**Královna Alžběta II.
jako nejdéle vládnoucí panovnice**

Úvodní slovo

Milí čtenáři,

jsem velmi ráda, že jste si udělali čas a otevřeli jste i v tomto nelehkém období školní časopis. Slovo válka v nás dnes vyvolává strach nebo úzkost. Ještě před dvěma měsíci to přitom bylo běžné slovo, kterému se nepřipisoval hlubší význam, protože to bylo něco cizího a vzdáleného. Já sama znám hned několik definic slova válka. Ať už je ale válka důsledkem absence míru nebo ozbrojený konflikt, který si vyžádal více jak 1000 mrtvých za rok, byla pro nás až donedávna něčím, co jsme nechali v minulosti a nevěřícně jsme si to prohlíželi v učebnicích dějepisu. Mnoho z nás si stále nedokáže představit, že zatímco my si nadále žijeme své každodenní životy, někde ani ne tak moc daleko od nás čelí stejně staří lidé dennodennímu strachu a musí bojovat za svůj stát a za své životy, umírají lidé a rozdělují se rodiny. Jiní byli zase nuceni uprchnout do úplně cizího státu, mnohdy pouze s tím, co se jim vešlo do rukou. Podařilo se jim tak utéct před válečnou agresí, ale následky si nejspíš ponесou do konce svého života. Realita těchto lidí se změnila prakticky ze dne na den a my všichni jsme tomu mohli díky médiím přihlížet. Všichni se totiž snažíme co nejvíce sledovat, co se děje, jaké jsou nejnovější informace. Poprvé v životě válka ovlivňuje i naši realitu. Došlo nám totiž, jak křehký je systém, ve kterém žijeme, a jak těžké ve skutečnosti je udržet mír. Vždycky jsme doufali, že nás někdo ochrání, ať už jiný stát nebo mezinárodní organizace, že válka v naší době už není možná kvůli všem preemptivním mechanismům. Teď můžeme vidět, jak to v praxi funguje, a to nás možná děsí nejvíce.

Nezbývá než věřit, že dobro nakonec zvítězí nad zlem a válka bude jenom vybledlou vzpomínkou zapomenutou v čase. Přeji vám proto příjemné čtení, které vás snad přivede na jiné myšlenky.

Konradova

Tereza Konrádová

DIPLOMAT \ 1

Obsah

ZAHRANIČNÍ SCÉNA

DOMÁCÍ SCÉNA

KOMENTÁŘE

KALENDÁRIUM

LITERÁRNÍ KOUTEK

KVÍZ

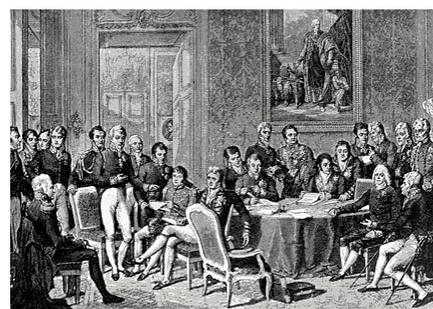
11 Olympijské hry 2022 jako politické bojiště

12 Dohoda ČR s Polskem o dolu Turów

17 Reakce světa na válku na Ukrajině

18 2. 4. 1814 - 1. restaurace Bourbonů

25 Lvi minulosti a současnosti

26 Recenze knihy

Redakční rada:

Šéfredaktorka:
Tereza Konrádová

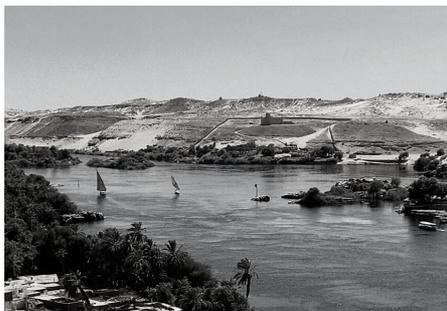
Korektura (po gramatické stránce):
Vladimír Voznička

Zástupce šéfredaktorky: Design:
Alexander Nagy

Alexander Nagy, Tereza Konrádová

4 Ukrajinská krize - analýza

6 Etiopie a kontroverzní výroba elektřiny na Nilu

8 Královna Alžběta II. jako nejdéle vládnoucí panovnice

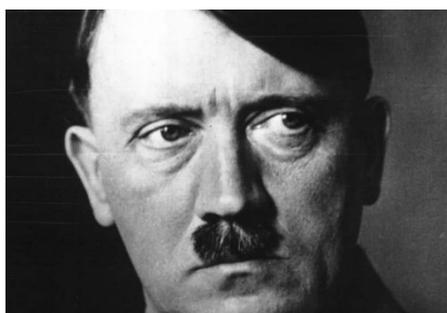
14 Snížení slev na jízdném

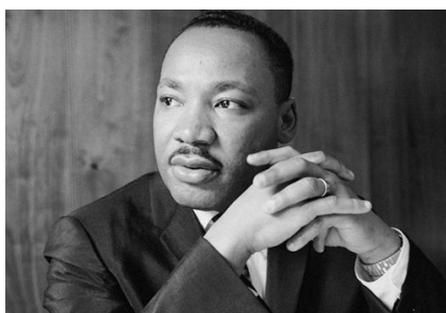
15 Analýza prezidentských voleb

16 Francouzské volby

19 30. 4. 1945 - sebevražda Adolfa Hitlera

23 4. 4. 1968: Zavraždění Martina Luthera Kinga

24 10. 4. 1998 - Velkopáteční dohoda - konec konfliktu v Severním Irsku

Vedoucí rubrik:

Aréna názorů:
Dušan Ondráček

Zahraniční scéna:
Jaroslav Hassman

Literární koutek:
Blerta Sejdiya

Domácí scéna:
Alexandr Nagy

Kalendárium:
Martin Vacek

Ukrajinská krize: analýza

Dušan Ondráček

Cílem tohoto článku je poskytnout čtenářům analýzu tzv. ukrajinské krize, jejíž počátek můžete datovat do roku 2013 a rozdělit do tří fází: 1) politická krize, 2) revoluce a 3) ozbrojený konflikt. Analýza bude stát v co největší míře na faktech tak, aby si pozorný čtenář mohl utvořit názor na danou událost a kriticky zhodnotil některé její aspekty. Autor článku si je plně vědom toho, že dané téma je velmi citlivé, nicméně článek sepisoval v plné snaze být nestranný. Pokud někdo nebude s určitou částí či celým článkem souhlasit, autor bude rád za otevřenou diskuzi a věcné připomínky.

Jak se z ukrajinské krize stala revoluce?

Začněme pěkně od začátku. Ukrajinskou krizi v jejích začátcích můžeme definovat jako politickou krizi. Důvodem pro jeho vypuknutí bylo rozhodnutí ukrajinské vlády, potažmo tehdejšího ukrajinského prezidenta Viktora Janukovyče (viz foto) pozastavit (nikoliv zastavit, jak je někdy mylně prezentováno) vyjednávání o asociační dohodě mezi Ukrajinou a EU. Zastavme se krátce u tohoto pojmu. Asociační dohoda obvykle předznamenává budoucí členství v EU a její hlavním účelem je vzájemné sblížení politických, ekonomických a společenských pravidel tak, aby byly v souladu s právem EU a jejími zásadami. Bylo a stále je zásadní, že tato kritéria Ukrajina zdaleka nesplňuje a jejich splnění může trvat v řádu několik, či dokonce desítky let. Pro zajímavost zmiňme, že Česká republika podepsala asociační dohodu s EU ke konci roku 1993, aby vstoupila do EU v květnu 2004. Nyní ale zpět k počátkům ukrajinské krize. To, že Janukovyč pozastavil vyjednávání o asociační dohodě, nebylo spontánním rozhodnutím. Již od počátku svého prezidentského mandátu (únor 2010) Janukovyč opakoval, že podpis dohody je nutný podmínit souhlasem Ruska. To několikrát dalo na srozuměnou, že s dohodou nesouhlasí a vůči prezidentovi uplatňovalo metodu „cukru a biče“. Výměnou za zastavení západního směřování Ukrajiny prezident Putin několikrát slíbil úvěry ve výši 15 miliard dolarů a pro případ, že by to nestačilo, udržoval Janukovyče v obavě, že Rusko by mohlo podpořit jeho tehdejší rivalku Julii Tymošenkovou, tehdy dlící ve vězení, kam ji uvrhl právě Janukovyč.

Metoda nakonec zabrala a 21. listopadu 2013 oznámila ukrajinská vláda, že podpis asociační dohody odkládá. Do několika hodin se začaly na Majdanu (hlavní kyjevské náměstí) scházet první demonstranti, především studenti. K nim se později přidali další demonstrující a začali společně budovat stanové město. Ukrajinská garnitura čekala týden v domnění, že se demonstranti unaví a odejdou. Opak byl pravdou, a proto se rozhodla přikročit k silovému řešení. V noci z 29. na 30. listopadu se zvláštní policejní jednotka Berkut pokusila demonstranty vyhnat. Unikající demonstranti se před ranami obušků ukryli v blízkém Michajlovském klášteře, kde se jich ujali místní mniši. Právě tehdy politická krize přerostla v revoluci.

Skoro ve stejnou dobu, o několik stovek kilometrů dál, začínaly zimní olympijské hry v Soči, do kterých Rusko investovalo astronomické sumy. Jedním z hostů zahajovacího ceremoniálu byl překvapivě i Janukovyč, což jen dokazuje, že tehdejší situaci nevnímal ještě jako přímé ohrožení své osoby, přestože revoluce již měla několik obětí, z nichž některé byly zabity v průběhu ledna 2014 neznámými odstřelovači. Hlavním Janukovyčovým cílem bylo vymámit z Ruska slíbený úvěr, ale Putin s penězi nijak nespěchal. Janukovyč i přesto dále zůstal s Putinem ve spojení a téměř každý den po návratu ze Soči mu volal a přesvědčoval ho, že situaci doma má plně pod kontrolou. Putin mu evidentně nevěřil, což byl nejspíš jeden z důvodů pro neposkytnutí zmíněného úvěru. Situace opravdu stabilizovaná nebyla.

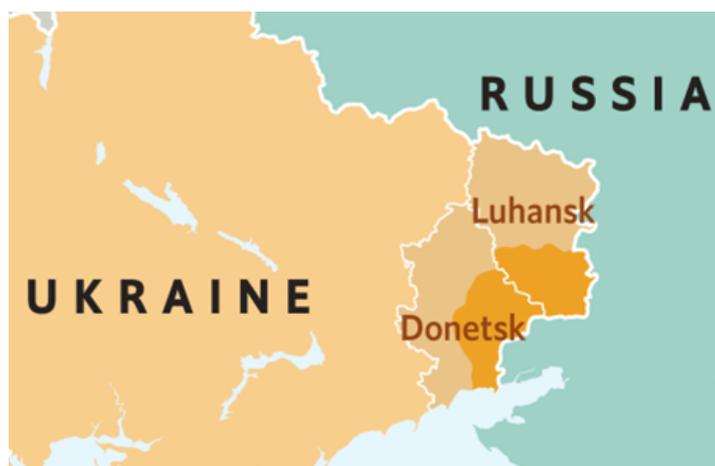

Především v Kyjevě začalo čím dále častěji docházet k přestřelkám mezi policejními složkami a aktivisty Majdanu, ke kterým se přidali i členové bojového křídla Pravyj sektor. Zde opět krátká odbočka. Pokud Putinova slova o „fašistech v Kyjevě“ měla alespoň zrnko pravdy, tak je to právě v tomto případě. Tato strana, která má přibližně 10 tisíc členů, zcela otevřeně propaguje ultra-nacionalistické myšlenky od antisemitismu počínaje a nenávisť ke všemu ruskému konče. Navíc od začátku odmítala a stále odmítá jakýkoliv kompromis s Ruskem a Ukrajinci z východní Ukrajiny, kteří podporují proruské směřování země. Otevřené přestřelky poprvé donutily Janukovyče víc politicky jednat, a tak na konci ledna navrhl jednomu z vůdců opozice, Arseniji Jaceňukovi, aby se stal premiérem a zformoval novou vládu. Ten okamžitě odmítl. Odmítnutí se dalo víceméně čekat, ale jako problematické se ukázalo, že Janukovyč tento krok nekonzultoval jak s Ruskem, tak se svou stranou, tj. Stranou regionů. Velmi záhy propuklo ve straně tiché dezertérství, které vyvrcholilo demisí premiéra Mykoly Azarova. Janukovyč zkrátka přestal být brán jako vůdce, který má situaci pod kontrolou. Právě v tento moment začala většina jeho podporovatelů a oligarchů opouštět zemi.

Putin, který s Janukovyčem stále udržoval každodenní kontakt, byl již plně přesvědčen, že situace není stabilizovaná, co hůř, je podle jeho mínění cíleně eskalovaná operacemi Američanů. Pravdou je, že od počátku prosince 2013 se v Kyjevě objevila celá řada západních politiků, včetně amerického senátora Johna McCaina, který plamenně řečnil z tribuny na Majdanu. To však neznamená, že v tento moment již Putin odmítal dialog. Vedle Janukovyče stejně tak denně mluvil s německou kancléřkou Angelou Merkel a svého zmocněnce, Vladimira Lukina, vyslal 20. února na jednání do Kyjeva, kde se za účasti ministrů zahraničí Německa, Francie a Polska sešli zástupci ukrajinské vlády a opozice. Evropští ministři na jednání vyzvali ukrajinskou vládu k rozsáhlým ústupkům, na které Janukovyč druhý den (21. února) nakonec kývnul, konkrétně na provedení ústavní reformy a uspořádání předčasných prezidentských voleb do konce roku 2014.

Ještě před tímto souhlasem však zavolal Putinovi, který mu „dal zelenou“ a vyzval ho k udržení dialogu s opozicí.

Problém však nastal záhy. S vytvořenou dohodou hrubě nesouhlasili demonstranti na Majdanu. Když na tribunu vyšli opoziční předáci, aby jim sdělili, co s Janukovyčem dojednali, byli vypískáni. Legendárním se stalo vystoupení Vladimira Klička, během jehož projevu se na tribunu prodrál jeden z demonstrantů a začal křičet: „Naši vůdci tisknou ruku vrahovi! Hanba! Janukovyč ještě rok u moci? Nikdy! Do zítřka musí odejít!“ Opoziční předáci neměli na výběr. Nejnečekanější událostí však nebyl podpis dohody ani to, že ji Majdan nepřijal, ale reakce bezpečnostní garnitury. Její přední představitelé se rozjeli domů a s nimi zmizely i bezpečnostní jednotky. Většina ústavních institucí, včetně prezidentského paláce, tak zůstaly téměř nehlídány. Dodnes není jasné, proč se tak stalo. Varianty jsou tři - špatná koordinace, představa, že revoluce je zažehnána či zrada šéfů bezpečnostních složek. Janukovyč jednal rychle. Ještě téhož dne (21. února) odjel do Mežyhirja, do své osobní rezidence, kde již na plné obrátky probíhala evakuace. Navíc preventivně od 19. února, pokud by nevyšel dialog s opozicí, se odtud odvážely věci, balíky hotovosti i zlaté odlitky. Po krátké večeři, při které se Janukovyč rozloučil se svými spolupracovníky, nasedl do auta a vydal se do Charkova, kde plánoval kongres politiků, kteří nesouhlasili s událostmi na Majdanu. Nutno podotknout, že jich nebylo málo. Již tehdy padaly myšlenky o federalizaci země, či dokonce o nezávislosti východních regionů. Janukovyč uprchl doslova za pět minut dvanáct. Druhý den v brzkých ranních hodinách vtrhli demonstranti do prezidentského paláce i jeho osobní rezidence, kde na ně čekal například výběh s pštrosy, které Janukovyč choval údajně pro výrobu bot z jejich kůže, a vecka vyrobená ze zlata (důvod k výrobě neznámý). Janukovyč nakonec do Charkova dorazil, ale pak nastalo něco zvláštního. Před sportovní halou, kde se měl konat zmíněný sjezd, vystoupil a vykročil ke vchodu.

Vtom se v kapse ozval jeho mobil. Následně s někým krátce hovořil, poté se vrátil do auta a odjel. Kdo byl oním volajícím, není známo, nicméně kongres byl okamžitě rozpuštěn a s ním padly snahy o politické řešení daných událostí. Postavení východních regionů bude později řešeno již jiným způsobem. Co se týče Janukovyče, ten zmizel a na veřejnosti se objevil až za týden (28. února), a to již v Rusku. Při tiskové konferenci použil slova, která nám jsou dnes již dobře známá. Mluvil o „fašizujících výtržnících“ a „mezinárodních zprostředkovatelích“, kteří ho zradili a svrhli. Revoluce byla dokonána a prezident byl svržen. Zde jen dodejme, že Viktor Janukovyč, ať se nám to líbí, nebo ne, byl legitimně zvoleným prezidentem Ukrajiny. Na prezidentské volby v roce 2010 dohlížela mise OBSE (Organizace pro bezpečnosti a spolupráci v Evropě) v počtu tří tisíc pozorovatelů, kteří je označili za transparentní, a pro Janukovyče hlasovalo téměř 12,5 milionů oprávněných voličů. Zajímavost na závěr. Janukovyč zaznamenal největší volební úspěchy v oblastech Doněcku, Luhansku a Krymu. Propojenost s dalším vývojem není určitě náhodná.

Revoluce jako cesta ke Krymu

V době, kdy se svržený prezident Janukovyč přesouval do Ruska, se v Novo-Ogarjovu, rezidenci ruského prezidenta, sešel Putin se svými tehdy nejbližšími spolupracovníky – ministrem obrany Šojgunem, předsedou Bezpečnostní rady Patruševem, ředitelem FSB Bortnikovem a vedoucím prezidentské kanceláře Ivanovem. Zde poprvé Putin vyjádřil odhodlání nenechat obyvatele východní Ukrajiny „napospas nacionalistům z Kyjeva“ a jako první krok zvolil vyřešení krymské otázky. Myšlenka návratu Krymu do ruské náruče, odkud byl odebrán v roce 1954 na základě rozhodnutí Nikity Chruščova s odkazem na kulturní a hospodářské vazby poloostrova s Ukrajinou, rozhodně nebyla nová. Putin již v roce 2008 varoval, že pokud Ukrajina vstoupí do NATO, vystavuje se riziku, že přijde o Krym a východ země. Události na Majdanu tuto myšlenku jen navrátily. Řízením operace na Krymu, respektive jeho připojením k Rusku, byl pověřen Oleg Belavencev (viz foto).

Ten již 23. února odcestoval na Krym, aby se tam řádně zorientoval. Původní plán počítal s asistencí Anatolije Mogileva, premiéra autonomní republiky Krym a blízkého přítele Janukovyče, který měl poloostrov připojit k Rusku politickou cestou. Mogilev však brzy z poloostrova uprchl v obavách před zatčením ukrajinskými úřady. Belavencem tak začal hledat nového vůdce. Nakonec vsadil na předáka krymských komunistů Leonida Gračema.

Později se však ukázalo, že jeho politický vliv byl na poloostrově tak malý, čti žádný, že by rozhodně nebyl schopen politicky protlačit připojení Krymu k Rusku. Politická cesta tak byla záhy uzavřena. Mezitím propukly 26. února ve správním centru poloostrova Simferopolu demonstrace, a to rovnou dvě – krymskotatarská (proukrajinská) a proruská. Po městě se totiž rozkřiklo, že místní parlament se chystá k svolání Putina, aby Krym znovu začlenil do Ruska. Později se zjistilo, že oním „žvanilem“, co celý plán odtajnil, byl zmíněný komunista Graček. Demonstrace se rychle zvrhly v potyčky, jejichž výsledkem byli dva mrtví – jednoho dav ušlapal, druhého postihl infarkt. Situace se pro Putina začala komplikovat. Ještě téže noci ministr Šojgu nařídil, aby na Krym byla přesunuta 76. parašutistická divize. V Sevastopolu přistálo deset letadel a do rána byly obsazeny budovy parlamentu a vlády, nad kterými byly vztyčeny ruské vlajky. Všichni ruští vojáci však byli bez distinkcí (označení), a proto jim místní začali říkat „zelení mužíčci“ (viz foto). Moskva nepřiznala, že jde o příslušníky její armády, ale naopak tvrdila, že s věcí nemá nic společného. Toto své tvrzení změnila až zpětně. V obsazené budově parlamentu se mezitím sešli vybraní poslanci, aby svým předsedou zvolili nikoho jiného než Olega Belavenceva, muže vyslaného z Moskvy. Ten za pomoci „zelených mužíčků“ převzal kontrolu nad všemi ukrajinskými vojenskými základnami, přičemž nebyl kladen téměř žádný odpor. Většina příslušníků ukrajinské armády byli totiž místní, kteří politicky inklinovali k Rusku (viz tamní volební výsledky Janukovyče).

Ve stejné době, kdy probíhaly na Ukrajině volby nového prezidenta, uspořádal krymský parlament referendum. Prezidentské volby na Krymu nebyly umožněny, jelikož parlament vydal prohlášení, ve kterém za legitimního prezidenta označil Janukovyče. Otázka do referenda však nebyla zpočátku jasná. Krymský parlament zpočátku tvrdil, že nepůjde o připojení k Rusku, což můžeme považovat za věrohodné. Ono připojení nakonec nebylo ještě plně rozhodnuté ani v Moskvě. Na Putina začala totiž tlačit liberální část ruské administrativy v čele s premiérem Medveděvem - dnes bychom ji již nenašli - a varovala ho před scénářem Abcházie a Jižní Osetie (viz válka s Gruzii). Putin váhal a začal, jak bývá jeho zvykem, sondovat terén. V noci z 1. na 2. března volal téměř 3 hodiny s americkým prezidentem Obamou, aby zjistil, jaká bude reakce USA v případě připojení Krymu. Obama pohrozil Putinovi diplomatickou izolací, která měla začít červnovým summitem G8 v Soči, kam by většina státníků v případě připojení Krymu nedorazila. Slovo „sankce“ z jeho úst zatím neznělo. Putin usoudil, že toto jsou ztráty, které je ochoten přijmout. Byl zcela přesvědčen, že diplomatický bojkot nebude věčný a že za pár let bude vše normalizováno, jako po válce s Gruzii.

Vydal tak pokyn. V noci z 5. na 6. března krymský parlament oznámil znění základní otázky referenda, která zněla „Souhlasíte s tím, aby se Krym spojil s Ruskou federací jako její subjekt?“ 16. března se referendum konalo a podle neoficiálních údajů pro hlasovalo 96,8 % voličů. O dva dny později Putin slavnostně podepsal smlouvu o přijetí Krymu do Ruské federace. Vrcholem všeho se stal Den vítězství 9. května. Putin se Šojgunem přiletěli do Sevastopolu na slavnostní přehlídku a v tuto chvíli se vše jevilo jako jejich triumf.

Revoluce se přetavuje do otevřeného konfliktu Hned po referendu na Krymu většina „zelených mužičků“ poloostrov opustila. Část z nich zamířila zpět do Ruska, ale nemalá část z nich přejela na východní Ukrajinu, konkrétně do Luhanské a Doněcké oblasti. Cíl byl zřejmý, tj. naplnit Putinova slova, že do NATO Ukrajina vstoupí bez Krymu a východu země. Stejně jako v případě Krymu, tak i zde Putin jmenoval svého zmocněnce, jenž měl koordinovat všechny kroky. Stal se jím ekonom Sergej Glazjev. Ten pravidelně Putinovi hlásil, jaké jsou nálady ukrajinského obyvatelstva na východě země a zda jsou opravdu tak proruské, aby stačily k odtržení těchto oblastí. Z Glazjeva se záhy stal velmi silný podporovatel projektu Novoruska (tak se v carských dobách říkalo jihovýchodní části Ukrajiny), do kterého tehdy spadalo rovnou šest ukrajinských regionů (Charkov, Luhansk, Doněck, Cherson, Nikolajev a Oděsa).

Zpětně viděno je překvapující, že Putin opět váhal. Neustále Glazjevovi opakoval, že tamní obyvatelstvo musí nejprve povstat a Rusko je následně podpoří.

Situace na východě Ukrajiny tehdy rozhodně nebyla stabilizovaná. V řadě východoukrajinských měst probíhaly demonstrace, přezdívané antimajdany, jejichž účastníci byli většinou upřímně rozhořčení, že centrální (kyjevská) moc nenaslouchá jejich prosbám, a obávali se, že po svržení prezidenta Janukovyče, jenž pocházel z východu Ukrajiny, se jejich postavení ještě víc zhorší (viz foto). Těchto nálad hojně využili mnozí ukrajinští oligarchové, kteří ještě nedávno podporovali Janukovyče, a nyní finančně podporovali tyto demonstrace. Kupříkladu v Doněcku antimajdany financoval Rinat Achmetov, místní oligarcha a nejbohatší Ukrajinec v jednom. Poslední odbočka. Podíváme-li se na dnešní boje o Maripol, vidíme, že místní podniky jsou zcela zničené. Jejich vlastníkem není nikdo jiný než zmíněný Achmetov, který si nejspíš za prvotní podporu proruských separatistů nyní „rve vlasy“.

Scénář Krymu se ale na východě Ukrajiny neopakoval. V Charkově a Doněcku sice demonstrující obsadili vládní budovy, ale dál se nedělo vůbec nic. Žádná masová povstání v dalších částech země, žádný větší tlak na centrální vládu. Patová situace vyprovokovala skupinu ozbrojenců, složenou z proruských nejvíce laděných občanů (dále je pro zjednodušení nazýváme „separatisty“), aby 16. dubna 2014 přepadli několik budov ukrajinské armády, čímž chtěli situaci vyeskalovat. Tento cíl byl opravdu splněn a 16. dubna tak můžeme považovat za začátek nové eskalace a rozpoutání ozbrojeného konfliktu, který v oblasti přetrvával do února 2022. Z prvních let horkých bojů se ale záhy stal tzv. zamrzlý konflikt, který bude dopadat na místní obyvatelstvo řadu let bez reálné šance na vyřešení, jelikož ani jedna ze stran (Ukrajina x východoukrajinskí separatisté podporovaní Ruskem) nebudou mít dostatek sil k poražení druhé strany. Na závěr analýzy bude toto ještě rozvinuto. Ono úspěšné napadení však neznamená, že v prvních měsících po 16. dubnu ukrajinská vláda nečinně přihlížela. Ukrajinské úřady byly sice plně zaměstnány přípravou parlamentních voleb, ale bouře v Charkově se jim podařilo brzy potlačit. Při represivních akcích často umírali i nevinní civilisté, o čemž bohužel západní média příliš nereferovala.

K podobným akcím v Doněcku a Luhansku ale ukrajinské úřady nenašly odvahu. Boje zde však probíhaly, často velmi tvrdé, nicméně se separatisty nebojovala regulérní ukrajinská armáda, ale ukrajinské nacionalistické formace v čele s Právým sektorem. Boje vyvrcholily v létě téhož roku, kdy se Doněck proměnil na válečné peklo. Separatisté na okraji města vyhodili do vzduchu místní panelové domy, ze kterých tak udělali pomyslnou hradbu kolem města, a zabavili značnou část soukromých aut pro válečné účely.

Moskva v tento moment nestála stranou. Vedle značné materiální podpory pro separatisty vyslal Putin do oblastí, které separatisté tehdy kontrolovali, dalšího svého muže, Vladislava Surkova, aby pomohl zformovat mocenský aparát nedávno vyhlášených lidových republik: Doněcké (7. dubna) a Luhanské (27. dubna). K rozšíření území těchto republik Moskva vyslala opět výsadkáře, díky čemuž separatisté přešli do úspěšné ofenzivy a rozšířili své území do hranic, které přetrvaly do února 2022 (viz příložená mapa). Tentokrát však Moskva zvolila jinou komunikační strategii. Místo toho, aby od ruských vojáků dávala ruce pryč, tak nyní tvrdila, že jde o „ruské vojáky na dovolené“. Legendární se stal telefonát mezi Putinem a Merkelovou.

Ruský prezident německé kancléřce vehementně tvrdil, že kolem Doněcku bojují jen ruští dobrovolníci, na což mu Merkelová odvětila: „No dobře. A to vaši vojáci chodí na dovolenou se zbraněmi a těžkou technikou?“ „Víte, u nás je taková korupce a tak strašně se krade. Ta technika je určitě ukradená ze skladů,“ odpověděl Putin a kancléřka mu praštila telefonem.

Konflikt ve východoukrajinských regionech probíhal ještě pár měsíců a pak se zakonzervoval. Z Ruska do Donbasu se měsíc co měsíc vozilo 7 miliard rublů, které mířily na obranu obou lidových republik. Tento finanční příjem a neustálá přítomnost ruských vojáků-dovolenkářů přispěly k zamrznutí konfliktu, aby se v únoru 2022, po vpádu ruských vojsk, přetvořil v regulérní válku mezi Ukrajinou a Ruskou federací. To už ale není předmětem této analýzy. Jednak proto, že autor již trojnásobně vyčerpal přidělený rozsah, a také proto, že jeho cílem bylo poskytnout čtenářům fakta o skutečnostech, které vedly k této válce.

Etiopie a kontroverzní výroba elektřiny na Nilu

Jaroslav Hassman

Velká přehrada etiopského znovuzrození, nacházející se na Modrém Nilu, začala v únoru letošního roku vyrábět elektřinu. Svůj „mega projekt“ začala Etiopie stavět již v roce 2011. Přehrada má sloužit k zadržování vody a jejímu následnému využití v etiopském zemědělství a při výrobě elektrické energie.

Samotný projekt má ale své kritiky. Mezi ně se primárně řadí další dva africké státy, Egypt a Súdán. Egypt kvůli pokračování ve stavbě vodní nádrže dokonce nedávno podal podnět přímo k Radě bezpečnosti OSN. V čem však vidí Egypt a Súdán problém? Oběma těmito státy totiž také řeka Nil protéká a aktivita na něm ovlivňuje dění na celém jeho toku. Do Súdánu se řeky Modrý Nil a Bílý Nil stékají dohromady, odkud tečou dále do Egypta jako Nil.

Stále budovaná Velká přehrada etiopského znovuzrození podle představitelů Egypta a Súdánu má znamenat nebezpečí pro miliony jejich obyvatel. Oba tyto státy se obávají, že etiopské vodní dílo za 4,2 miliardy dolarů sníží množství vody, které bude do těchto zemí téci.

Na vodě z Nilu je závislý každý Egyptan. Slouží jako hlavní zdroj egyptského zemědělství, bez něhož by mohl nastat hladomor. Jeho představitelé se snaží právě z těchto důvodů jednat o samotném projektu etiopské vodní přehrady.

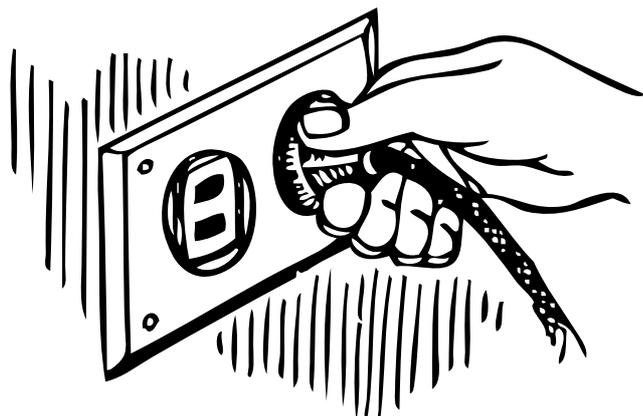
Etiopská vláda se na druhou stranu snaží situaci uklidnit tvrzeními, že jejich přehrada bude podporovat zájmy nejen Etiopie, ale také Egypta a Súdánu. Vyrobenou energii z této přehrady totiž (alespoň podle těchto tvrzení) údajně hodlá Etiopie exportovat do Evropy přes Egypt a Súdán – tedy v rámci spolupráce.

Kvůli tomuto kontroverznímu projektu také vzniklo několik odborných studií. Jednou z nich je také studie Univerzity v Jižní Karolině v USA. Podle ní by rychlé napuštění obří přehrady na etiopském Nilu mohlo snížit zásoby vody v Egyptě na dolním toku o více než třetinu. To by dle propočtů mohlo znamenat zmenšení egyptské orné půdy asi o 72 procent. Ekonomické ztráty v zemědělství by mohly narůst až 51 miliard dolarů a následná ztráta určitého procenta HDP by navýšila nezaměstnanost v egyptském zemědělství na 24 procent, což by vedlo k vysídlení mnoha lidí a narušení celé egyptské ekonomiky.

Ona sporná přehrada by mohla v období, kdy populace v afrických regionech narůstá a s ní i spotřeba vody, vést až k vojenskému konfliktu. To by naplnilo predikce různých analytiků o možném nárůstu konfliktů o vodu. Egyptská a súdánská armáda již také podnikly společná vojenská cvičení. Vojenskému řešení sporu se snaží předejít mnoho států a mezinárodních organizací.

I přes pořádání vojenských cvičení Egypt hovoří o mírovém řešení, o nichž svědčí i jeho snahy u Valného shromáždění OSN a Rady bezpečnosti OSN. Společně s Etiopií se snaží o mezinárodní řešení. Proběhla mezi nimi i společná jednání, které vedlo americké ministerstvo zahraničí a k nimž se připojily i Evropská unie a Organizace spojených národů. Každopádně i přes pokusy o možné vyřešení tohoto sporu se dá říci, že tato jednání zatím ani po několika letech nevedla k žádné dohodě.

Královna Alžběta II. jako nejdéle vládnoucí panovnice

Kateřina Pražáková

Princezna Alžběta se do královské rodiny narodila roku 1926 jako první dítě George VI. a jeho manželky Elizabeth Bowes-Lyon. Nikdo v té době nečekal, že by se Alžběta mohla stát někdy královnou, jelikož její otec byl druhý v pořadí nástupu na trůn po svém starším bratrovi Edwardovi. Jenže ten, ještě, než stihl být korunován, abdikoval a George přijal korunu. Tím pádem se z Alžbětina života princezny stala cesta jak být dokonalou budoucí královnou, již od útlého věku.

Čas plynul a z Alžběty se stala dospělá žena, která si po druhé světové válce vzala svou dlouholetou lásku, Philipa, prince řeckého a dánského. Po svatbě oba přijali titul vévoda a vévodkyně z Edinburghu. Mimo jiné Alžběta souhlasila, že jejich děti ponese jméno Mountbatten-Windsor.

„Prohlašuji před vámi všemi, že celý svůj život, ať bude dlouhý, nebo krátký, věnuji službě vám a naší velké královské rodině, do níž všichni patříme.“

-Alžběta, 1947

Na začátku února roku 1952 přichází pro královskou rodinu i pro celé Spojené království velká rána. Král George umírá. Alžběta se svým manželem tou dobou byla na cestě po Commonwealthu a musela se vrátit do Londýna. Ještě než byl vůbec zařízen pohřeb, byla nucena být královnou pro svůj lid. Ale nebyla korunována. Její babička královna Mary a tehdejší premiér Winston Churchill uznali za vhodné, aby se korunovace o rok posunula. Uskutečnila se tedy 2. 6. 1953. Jedna z velkých změn, které se tam zavedly, bylo pozvání televize, aby korunovací přenášela přímým přenosu.

Letos Alžběta oslavila 70 let na britském trůnu. Během její vlády se vystříдалo celkem patnáct premiérů, sedm papežů a čtrnáct amerických prezidentů. Za tu dobu bohužel zažila také dost skandálů ostatních členů královské rodiny. I o ní samotné se pár „drbů“ vykládá, ale nikdy nic nebylo potvrzeno. Co ale jednou udělala a co bylo opravdu šokující, bylo, když byla v Ghaně a sama od sebe si šla zatančit s ghanským prezidentem Kwamem Nkruhamem. Vzhledem k tomu, že prezident byl černé pleti a královna ho sama požádala o tanec. V Ghaně byla, aby zabránila jejímu spřátelení se s SSSR.

Při druhé světové válce přesvědčila své rodiče, aby ji nechali podílet se na vítězství Spojenců. Připojila se k ženskému pomocnému pozemnímu sboru jako nižší důstojnice Alžběta Windsor. V řízení a údržbě vojenských nákladních vozidel dostáhla pozice mladší velitelky. Je jediným panovníkem, který v době druhé světové války sloužil v uniformě. Dokonce sama byla na frontě.

Při každé situaci byla elegantní a vždy se pokoušela nějakému vážnému problému zabránit. Brilantně se vyhýbá jakýmkoli svým skandálům. Když se rozneslo, že její sestra, princezna Margharet, má románek s Peterem Townsendem, rozvedeným mužem, pozvala ho na cestu po Severním Irsku, aby si na něj veřejnost zvykla. Jenže on celou pozornost strhával na sebe a byl pak poslán do Belgie na britské velvyslanectví. Dále je třeba zmínit, že když Lady Diana měla pohřeb, královna šla s princem Williamem a princem Harrym v průvodu, aby své vnuky podpořila a celou dobu se o ně starala. Musela se smířit i s aktuální situací svého syna, kdy je připletený do případu Jeffreyho Epstein. Ten byl obviněn ze zneužívání nezletilých.

Díky jejímu bravurnímu zvládnutí situace ji lidé milují. Milují ji pro její obětavost, kterou již nesčetněkrát prokázala. Dále také pro svou sebekontrolu, nezalekla se ani výstřelu. Je laskavá, pracovitá, skromná, ohleduplná, ale v jistém slova smyslu náročná.

Na to, že se její Veličenstvo v dětství učilo doma a až když její otec nastoupil na trůn, ovládá dobře dějepis, ekonomii, základy práva a právo ústavní. Všechno ji doučoval profesor Etonské školy. Hovoří plynně francouzsky a obejde se proto bez tlumočnicka.

Pojďme se nyní podívat na královniny zvyky a zajímavosti o ní. Každý ví, že ráda chodí v pastelových barvách, aby byla dobře vidět, ale ve volném čase raději nosí tmavší a neutrální oblečení. I kabelka slouží často jako symbol, kterým královna personálu naznačuje své přání. Když příkladně přeloží kabelku z jedné ruky do druhé, značí tím, že je unavená konverzací a chce hovor s dotyčným ukončit. Personál pak dotyčného diskrétně od panovnice odvede. A když se kabelka objeví na stole, znamená to zase, že se stolování blíží ke konci. Kromě toho zavedla zvyk, že v jednom dopravním prostředku nesmí cestovat dva následníci trůnu z důvodu případné nešťastné události, a každý člen má povinně v zavazadle černé šaty. Protože, když zemřel její otec, neměla s sebou nic černého a musela se převlékat v letadle. Je s největší pravděpodobností jediný monarcha, který si zvládne vyměnit převodovku na autě. Královna v současné době pobývá na hradu Windsor, což je druhý největší nejobývanější hrad na světě. V únoru prodělala lehký průběh koronaviru. Královna nikdy neposkytuje rozhovor, většinou všechno pak vyjádří ve svých projevech. Jejím oblíbeným nápojem je Gin Dubonnet.

Pokud někdo má to štěstí setkat se s královnou, byť jen na malou chvíli, má několik povinností. Dáma před Jejím Veličenstvem musí udělat pukrle a pán poklonu. Královna se neoslovuje bez vyzvání a první podává ruku ona. Při prvním oslovení se používá „Your Majesty“ a dále pak jen „Madam“. Pokud vejde do místnosti, všichni musí vstát.

Královně je momentálně 95 let. Je vdova, má čtyři děti, osm vnoučat a dvanáct pravnoučat. Nejenže miluje svou rodinu, ale jak je vidět, miluje i svou zemi. Za 70 let pro ni udělala víc než dost a nejdůležitější je, aby ji lidé stále milovali a aby ona sama byla šťastná.

Olympijské hry 2022 jako politické bojiště

Tereza Konrádová

Zimní olympijské hry, které se konají každé 4 roky, jsou velkou světovou událostí s dlouholetou tradicí. První zimní olympijské hry se konaly již v roce 1924. Přestože je hlavní myšlenkou her kultivovat lidské bytosti prostřednictvím sportu a přispívat ke světovému míru, často si v jejich průběhu můžeme všimnout snahy o jejich přílišnou politizaci.

Zimní olympijské hry, které se odehrály v čase od 4. 2. do 20. 2. 2022, s sebou nesly velkou míru kontroverze, jelikož se konaly v Čínské lidové republice. Hodnoty ČLR totiž zrovna nekorespondují s jedním z hlavních morálních kritérií pro pořádání her, jelikož ČLR není demokratickým státem, ani s letošním sloganem „Together for a Shared Future“. Tento slogan má reprezentovat kolektivní úsilí o světovou jednotu, mír a pokrok, což jsou oblasti, ve kterých se mohou cíle a hodnoty prezentované ČLR dostávat do rozporu. ČLR je dlouhodobě kritizována především za nedodržování základních lidských práv svých občanů nebo genocidu a perzekuci Ujgurů (v provincii Sin-tiang), kteří jsou, pod záminkou boje proti extremismu, posíláni na převýchovu do pracovních táborů.

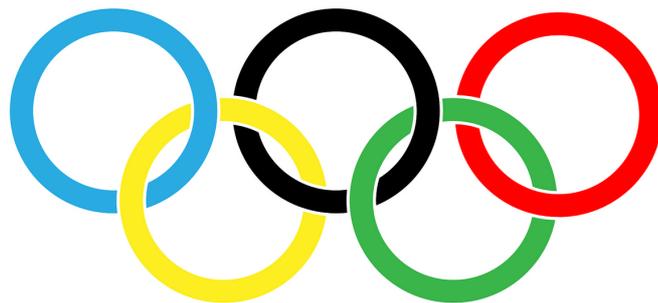
Z těchto důvodů přišlo mnohým lidem nevhodné, aby se hry odehrály právě v Pekingu. Pořádání olympijských her totiž přináší nejenom velkou zodpovědnost, ale zároveň i mnohá privilegia spočívající v prostoru pro propagaci. Stát, který hry pořádá, má příležitost ukázat se v lepším světle pomocí kulturní diplomacie a vytvořit si tak ve světě lepší PR.

Je ale nutné zmínit, že uskutečnit olympijské hry v nedemokratickém státě nebylo hlavním záměrem mezinárodního olympijského výboru, který o výběru města rozhoduje. Kromě Pekingu (ČLR) byly dalšími kandidáty také Oslo (Norsko), Stockholm (Švédsko), Lvov (Ukrajina) nebo Almaty (Kazachstán). Většina států se ale konání her na svém území ještě před hlasováním zřekla. Důvodem byly nedostatečné vládní záruky (Norsko), finance nebo nepříznivá politická situace (Ukrajina). Mezinárodní olympijský výbor tak mohl nakonec vybírat pouze mezi Pekingem (ČLR) a Almaty (Kazachstán). Vítězem hlasování na 128. schůzi Mezinárodního olympijského výboru, která se uskutečnila v malajsijském Kuala Lumpur, byl 31. 7. 2015 vyhlášen Peking se 44 hlasy.

Almaty získalo 40 hlasů a jednalo se proto o těsný souboj. Mezinárodní olympijský výbor vybral ČLR v dobré víře, že organizace olympijských her povede ke zlepšení situace s lidskými právy v zemi. Nutno dodat, že takto se Mezinárodní olympijský výbor vyjádřil již v roce 2008, když se v ČLR odehrály letní olympijské hry, od té doby se situace s porušováním lidských práv v ČLR ale pouze zhoršila. Je proto spíše vysoce idealistické očekávat, že se tentokrát něco změní.

Pořádání zimních olympijských her v ČLR silně pobouřilo i hlavní představitele mnoha států, což v některých případech vyústilo v diplomatický bojkot. Diplomatický bojkot je formou vyjádření nesouhlasu s určitým krokem nějakého subjektu, v našem případě se jedná o porušování lidských práv a základních svobod v ČLR. V praxi vypadal tak, že na olympijské hry byli vysláni pouze sportovci, nikoliv však představitelé státu. K diplomatickému bojkotu her se uchýlily Spojené státy americké, Kanada, Austrálie, Spojené království, Belgie, Litva, Dánsko, Japonské císařství a mnoho dalších států.

ČLR to označila za provokaci a odsoudila jednání států, které se k diplomatickému bojkotu přidaly s argumentem, že olympijské hry nemají být akcí politickou, nýbrž čistě sportovní. To mě vede k otázce, jestli by měl být sport politickým, nebo jestli můžou být olympijské hry pořádány bez ohledu na politickou situaci v daném státě. Na jednu stranu je hlavním cílem her státy spojovat a vytvářet mír pomocí sportu,

na druhou stranu jde jednotlivým zemím (i sportovcům) především o to, kolik získají zlatých medailí. Diplomatický bojkot států je ovšem z pohledu některých odborníků vnímán jako prázdne gesto a poměrně neefektivní donucovací metoda.

Letošní zimní olympijské hry byly provázeny také koronavirem. Objevily se četné demonstrace proti z důvodu nebezpečí šíření koronaviru.

V tomto ohledu si pořadatelé vedli vcelku dobře, jelikož zavedli velmi přísná koronavirová opatření, která měla zamezit šíření nákazy nejen mezi sportovci, ale také mezi obyvateli Pekingu. Zahraničním fanouškům byl příjezd na hry zakázán (účastnit se mohli jen diváci z pevninské Číny) a pro příjezd sportovců do ČLR bylo zavedeno očkování nebo 21denní karanténa doprovázená PCR testy. Některým sportovcům nákaza koronavirem dokonce zcela znemožnila účastnit se letošních her, a budou si tak muset další 4 roky počkat. To samozřejmě vedlo k vlně nevole napříč světem, jelikož ne všichni lidé vnímají koronavirus jako překážku pro účast svých oblíbených sportovců. Přestože se tedy v průběhu her pár případů nákazy objevilo, nedošlo k jejímu masovému šíření.

Diskutovaným tématem týkajícím se olympijských her byla také kybernetická bezpečnost. Mezi některými státy panovala obava ze špionáže sportovců ze strany čínských tajných služeb pomocí jejich mobilních telefonů. Sportovcům tak některé vlády doporučily si po odjezdu změnit veškerá hesla k všemožným účtům nebo pořídit si rovnou nová zařízení. Nizozemský olympijský výbor dokonce nabídl svým sportovcům také propůjčení náhradních telefonů, které měly být po jejich návratu zničeny. Obavy vznikly především kvůli skutečnosti, že ČLR pro potřeby zahraničních sportovců zprovoznila síť a aplikace, které za normálních okolností pro své občany cenzuruje. Naskytly se proto domněnky, že veškerá komunikace přes tyto zprovozněné sítě bude čínskou vládou kontrolována. Mezinárodní olympijský výbor se odmítl k tématu vyjádřit.

Dalším široce řešeným tématem, které s touto problematikou úzce souvisí, je „tvář“, kterou se snažila ČLR v průběhu her vytvořit.

Objevilo se mnoho případů, kdy čínská média vytrhla z kontextu rozhovor poskytovaný sportovci a bez jejich vědomí ho publikovala a překroutila ve svůj prospěch. Mohli jsme se tak dočíst, jak si někteří sportovci chválí roztomilého pandího maskota nebo jak opěvují vybavení olympijské vesničky. Na druhou stranu musíme pochopit, že pořádání olympijských her je především záležitostí diplomacie. ČLR se ovšem spíš snažila odvrátit pozornost od demonstrací a kontroverze týkajících se porušování lidských práv z její strany a prezentovat raději něco, co se jí více hodilo.

Myšlenkou olympijských her je především reprezentovat dané státy nebo národy a zároveň je spojovat a vytvářet pomocí spolupráce lepší svět. Pokud se ale bude i do budoucna dávat prostor nedemokratickým státům, aby prezentovaly sebe sama v dobrém světle místo toho, aby se státy společně zaměřily na řešení problému, který je v rozporu s jimi uznanými hodnotami, postrádá pořádání těchto her jakýkoliv smysl. Dokud bude možné sport odloučit od toho, co je politické a dívat se pouze na jednu složku z mnoha, není možné uskutečnit společné cíle. Zbývá už tedy jenom doufat, že pořadatelé příštích zimních olympijských her, které se odehrají v roce 2026 v Itálii, budou více dbát na zásady a cíle, které si sami stanovili, a docílí toho, že sport bude i politickým.

Dohoda ČR s Polskem o dolu Turów

Alexander Nagy

Důl Turów – jablko sváru českých ekologů a Polska. Jedná se o území v jihozápadním cípu Polska u hranic s Českem. Předmětné území má rozlohu 28 km² a je využito k těžbě hnědého uhlí a dalších materiálů, následně zužitkovaných v chemickém a energetickém průmyslu. Spolu s vedlejší elektrárnou, jež vytěžené uhlí spotřebovává, důl tvoří tzv. Turowský energetický komplex. A právě problematika Turówa se stala začátkem února tohoto roku trnem v oku českých ekologů.

Spor trvá od roku 2019, kdy příslušná samospráva v polském městě Bogatynia vydala změnu územního plánu, kde je uvedeno rozšíření územní plochy patřící k dolu o 14 hektarů směrem k české hranici. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno i navazujícím rozhodnutím regionálního ředitelství ochrany životního prostředí ve Wroclawi, které vydalo i příkaz k jeho okamžitému vykonání. Tento krok ze strany Polska vyvolal velké pobouření na české straně – tehdejší kabinet Andreje Babiše k němu vydal nesouhlasné stanovisko a výtky na adresu Polska zazněly i z Evropského parlamentu. České ministerstvo životního prostředí v čele s tehdejším ministrem Richardem Brabcem /ANO/ následně prošetřovalo v kooperaci s Libereckým krajem a Českou geologickou službou případné dopady rozšíření těžby, zejména pak její vlivy na českou stranu. Výsledkem šetření těchto orgánů bylo nesouhlasné stanovisko popisující ohrožení spodních vod v okolí obcí Frýdlant a Hrádek nad Nisou a další ohrožení přirozených prvků místního biotopu a tvaru terénu.

Vzhledem k obavám Libereckého kraje zajistilo MŽP monitoring ekologické situace na české straně, jehož prostřednictvím kontrolovalo množství podzemní vody a pohybové reakce terénu. Následně ministerstvo zahraničních věcí ústy tehdejšího ministra Tomáše Petříčka /ČSSD/ požádalo polskou stranu, zastoupenou taktéž ministrem zahraničí Jackem Czaputowiczem, o informování české strany o záměru rozšíření těžby.

Polská strana však informace o těžbě neposkytla, a tak v březnu 2020 vyzvala ekologická organizace Greenpeace Českou republiku k podání podnětu k Evropské komisi. Česká republika tak učinila v září téhož roku pro domněnku, že Polsko v obou řízeních jednalo chybně, zejména z důvodu, že neumožnilo ČR se jich účastnit či je komentovat.

Tehdejší ministr Brabec uvedl, že bude vláda po Polsku požadovat kompenzace za ekologické škody, o které požádá u Evropské komise.

Koncem roku 2020 dospěla Evropská komise ke stanovisku, že Polsko skutečně ekologické hrozby posoudilo nesprávně a při řízení, kdy nepřizvalo ČR k jednání, skutečně pochybilo. Komise tak uznala jeden z bodů českého podnětu, že došlo k porušení Směrnice 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí a dalších směrnic upravujících právo států na přístup k informacím. Komise při bližší kontrole řízení uvedla, že Polsko při něm postupovalo na základě již neplatných procesněprávních předpisů. Česká republika ale neuspěla s dalším bodem podnětu, který upozorňoval na porušení dalších dvou směrnic upravujících legislativu týkající se zásob pitné a jiné spodní vody – v této věci komise uvedla, že české argumenty jsou neopodstatněné. Součástí polské kritiky českého podnětu bylo i údajně nepodložené obvinění z propadání terénu.

Po tomto rozhodnutí komise ekologičtí aktivisté a obyvatelé severní části Libereckého kraje požadovali podání žaloby k unijnímu soudu. Česká vláda tak učinila po projednání 26. února 2021. V žalobě se Česko opírá o předešlá vyjádření EK o legislativním pochybení Polska, kdy došlo k jednání proti právu vnitrostátnímu i celoevropskému. Ministr Richard Brabec uvedl, že se jedná o skutečně krajní řešení situace. Závěrem žaloby ČR požadovala odškodné ve výši (v přepočtu) 127 miliard Kč a zastavení těžby po dobu soudního prošetřování, souběžně ovšem uvedla, že bude nadále pokračovat ve snaze o mimosoudní dohodu s Polskem. Samotná komise později uvedla, že se zapojí do průběhu tohoto soudního procesu.

Evropský soudní dvůr následně vydal Polsku příkaz k zastavení těžby, to jej však nerespektovalo. Následně po soudním dověře požadovalo zrušení tohoto příkazu z důvodu jeho údajné neoprávněnosti. Polsko své kroky obhajovalo i tím, že případné zastavení těžby by mělo významné dopady na polskou ekonomiku. Zastavení těžby by mělo dopady na ceny tepla a elektřiny, jelikož z tohoto hlediska je celý Turosszowský komplex velmi významný, zejména díky podílu na ročním množství vyrobené elektrické energie v Polsku ve výši 5 %.

Dále se Polsko zavázalo k výstavbě podzemní stabilizační stěny, jež měla dle představy Polska zabránit terénním sesuvům a ohrožení spodních vod. Součástí dohody byl i závazek Polska k zatím nespecifikovanému způsobu zabránění dalších dopadů na životní prostředí – konkrétněji se mělo jednat o zabránění vlivu těžební oblasti na ovzduší, dále o omezení hluchnosti a jiného ruchu. Monitoring ekologických faktorů v oblasti bude ovšem z české strany pokračovat. Stěžejním bodem dohody bylo i stažení žaloby ze strany ČR podané k evropskému soudnímu dvoru. Nad dodržováním závazku bude probíhat po dobu následujících pěti let soudní dohled.

Česká republika tak nedosáhla svého. Dojde sice k zabránění vlivu na spodní vody díky přílivu financí na výstavbu náhradních vodovodních sítí, aktivita škodící životnímu prostředí bude ze strany Polska pokračovat i přes jasné překročení polské legislativy. Na tento závazek ČR a Polska se ale snesla velká kritika – ochranný podzemní val dle vyjádření České geologické služby nemůže být dostačující formou ochrany spodních a pitných vod, pouze zmenší míru jejich úniku.

Pro místní obyvatele se však ani zdaleka nejedná o dostatečnou satisfakci za následky na jejich zdraví, ekologické zhoršení prostředí, ve kterém žijí. Tyto skutečnosti ovšem Fialova vláda dle některých názorů zlehčovala a místní obyvatele tak „zaprodala“ výměnou za údajné odstranění jedné ze třecích ploch mezi ČR a Polskem. Česká strana rovněž nedisponuje prakticky žádnou zárukou dodržování dohody po uplynutí soudního dohledu či prostředkem, jak jej vymáhat v celé časové platnosti dohody a není jisté, zda by případně využití donucovací prostředky skutečně byly funkční. Lehce naivně se předpokládá, že dohoda celý spor ukončí a všechny rány zacelí, přitom skutečným účinkem konkrétních aktivit vykonávaných pro zamezení vlivů na životní prostředí (viz výstavba ochranného valu) si nemůžeme ani zdaleka být jisti.

Snížení slev na jízdě

Kristýna Jurčeková

Jak už to tak bývá, s novou vládou přichází nové změny a zásahy do života obyčejných lidí a přesně tato aktualita je toho důkazem...

Plán snížení slev pro studenty a seniory mě osobně docela znepokojil, jelikož každý pátek a neděli cestuji do Prahy a zpět, znamená to pro mě docela výrazný zásah do peněženky, ovšem ne pouze pro mě.

Kdo všechno tedy využívá slevy na jízdě?

Jsou to junioři od 6 do 18 let, žáci a studenti od 18 do 26 let, seniory 65+ a invalidé.

Nyní je jízdě snížená o 75%, avšak vládní koalice se v rámci úspor rozhodla ceny snížit pouze o 50%. Již v minulosti byly slevy kritizovány koaličními stranami, jelikož se dle nich jednalo o kupování voličů. Výjimkou je podnik FlixBus, který slibuje stále 75% slevy.

Avšak na držitele průkazu ZTP se změna nevztahuje, tudíž platí původní 75% zlevnění. V městské hromadné dopravě si slevy určují samotné městské podniky.

Kolik stát ušetří na zvýšení ceny zlevněných jízd?

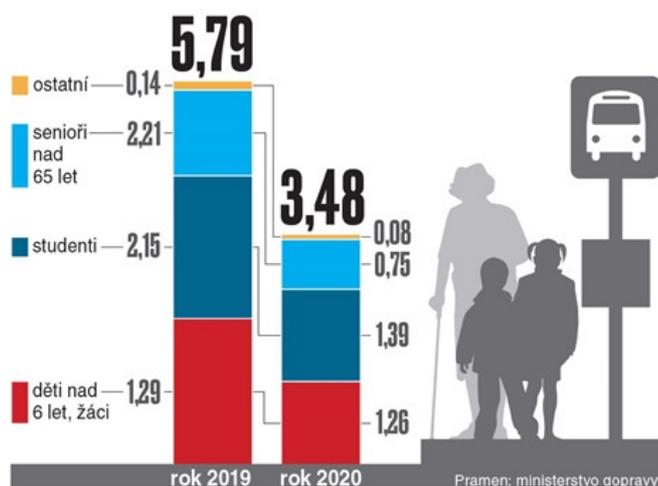
Dle odhadu ministerstva dopravy bude snížen deficit státního rozpočtu celkem o 1,9 miliardy korun. Před covidovou krizí stát za slevy dopravcům vyplatil 5,79 miliardy korun v roce 2019, během krize účet klesl zhruba o více než dvě miliardy korun.

Kromě procentuální změny se na zvýhodnění mohou těšit také rodiny s dětmi do 6 let, pro které bude sleva nově platit. Nyní to bylo tak, že dítě do 6 let mělo jízdě zdarma, 1 dítě na dospělého v autobusu a 2 děti na dospělého ve vlaku, za více dětí se pak musí platit. Od 1. dubna 2022 budou mít všechny děti do 6 let jízdě zdarma. Sleva bude platit i pro seniory se 3. stupněm invalidity.

„Poloviční sleva jízdě je stále pro využívání veřejné dopravy atraktivní a zároveň znamená nezanedbatelnou úsporu ve státním rozpočtu. Je to odpovědná sleva, která šetří finanční prostředky, je sociálně citlivá, neodvádí cestující z dopravy a bere dopravcům motivaci k nekalým praktikám,“ řekl ke změnám Kupka.

Kdo nejvíce využil slevy na jízdě

(v mld. Kč)

Náklady na slevy budou dle Kupky příznivé a v případě příznivého vývoje a zvyšování počtu cestujících na předkrizovou úroveň ke čtyřem miliardám korun za rok. V případě pokračování krize by to pak mělo být kolem 2,5 miliardy korun ročně. Slevy platí od roku 2018, kdy o nich rozhodla minulá vláda Andreje Babiše, od té doby zaplatil stát dopravcům jako kompenzaci 14 miliard korun.

Analýza prezidentských voleb

Jiří Kraus

Do prezidentských voleb zbývá 9 měsíců a již teď ohlašují někteří lidé kandidaturu či o ní uvažují. Od roku 2013 to budou již 3. přímé volby. A kdo tedy již teď ohlásil kandidaturu na Pražský hrad či o ní zatím pouze zvažuje?

Ing. Andrej Babiš

Andrej Babiš je bývalý český premiér, ministr financí, podnikatel a nynější poslanec za své hnutí ANO 2011. Do politiky vstoupil roku 2011 a vyhrál ve volbách do PS v roce 2013. I přes všechny kauzy je Babiš u mnoha lidí stále populární. V říjnu 2021 získal ve volbách do PS 38 277 preferenčních hlasů v Ústeckém kraji, jeho hnutí je stále populární i v opozici. Andrej Babiš je kandidát, se kterým se počítá v 2. kole prezidentských voleb. Výhra Babišovi může přinést absolutní imunitu, kterou by potřeboval, protože v nedávné době byl vydán Poslaneckou sněmovnou k trestnímu stíhání a u soudu se ukáže, zda je v kauze Čapí hnízdo vinný, či nevinný. Babiš má ale nárok na presumpci nevinny a nemůžeme aktuálně říct, zda něco nezákonného udělal. Babiš ještě svoji kandidaturu neoznámil, ale pro mnohé je jasné, že kandidovat bude.

Karel Janeček

Karel Janeček je matematik, filantrop a podnikatel. Přednášel na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, je předsedou dozorčí rady a spolujednatel společnosti RSJ. Svou kandidaturu na Hrad oznámil 21. ledna i se svým projektem Tohle jsme my, kdy by chtěl vytvořit celospolečenskou diskusi pro budoucnost České republiky. V jeho klipu je řečeno „chceme žít v zemi, která je připravená na 21. století“ a sám Janeček říká: „Bude mi ctí se za nás všechny postavit jako prezident České republiky,“ ale může se opravdu za všechny postavit?

Nemůže. Vždy všichni spokojení nebudou.

Negativně se vyjadřuje k očkování dětí, což dal najevo ještě před zahájením své kampaně v anketě Český slavík 21, kterou financoval. Jeden z jeho klipů k anketě Český slavík 21 se nesl v duchu zákazů, které byly v době pandemie covidu-19. O Janečkovi se mluví jako o jednom z kandidátů, kteří mají největší šanci na výhru ve volbách.

Petr Pavel

Petr Pavel (*1. listopadu 1961) je armádní generál ve výslužbě a bývalý předseda vojenského výboru NATO. Svou kandidaturu na prezidenta oznámil v červenci 2021. Do voleb jde s „desaterem proti krizi“. Podle Petra Pavla jsou důležité stanovit postupy, kterými bychom se v těžkých situacích řídili. Je možné, že mu jeho vyjadřování k Ukrajině pomůže k hlasům.

Karel Diviš

Karel Diviš (*26. března 1976) je podnikatel, v minulosti pracoval přes 20 let jako sportovní komentátor v ČT a založil technologickou firmu IDC-softwarehouse. Sám říká, že nevidí, komu by dal hlas, a proto kandiduje. Jeho cílem je změnit atmosféru ve společnosti na přátelskou a moderní.

Pavel Fischer

Pavel Fischer (*26. srpna 1965) je senátor (nestraníků) za Prahu 12 a bývalý poradce Václava Havla. Kandidoval již ve volbách v roce 2018, skončil na 3. místě. Svou kandidaturu oznámil ještě ten samý rok, aby se ucházel o přízeň svých voličů znovu. V Senátu má podporu od ODS, KDU-ČSL, TOP 09 a hnutí STAN.

Marek Hilšer

Marek Hilšer (*23. března 1976) je senátor, ale svoji profesní dráhu věnoval vzdělávání metodiků, výzkumům a lékařství. Stejně jako Pavel Fischer i Marek Hilšer kandiduje podruhé. Svou kandidaturu oznámil v roce 2019. V minulých prezidentských volbách skončil na 5. místě a stejný osud ho může jistě čekat zase.

Jaromír Soukup

Jaromír Soukup je miliardář, vlastník TV Barrandov a Empresa média. Svou kandidaturu oznámil již v dubnu 2019, v lednu představil svoji stranu, ale ta je nyní pozastavená. Jaromír Soukup má a může mít velký vliv na lidi, protože vlastní televizní kanály, vydává časopisy, má vlastní e-shop. Jeho televize působí jako one man show, kdy většinu pořadů moderuje a uvádí Soukup. Politice se věnuje již od roku 1990. Například financoval kampaň straně Zelených, na NŠMT byl náměstkem ministryně v době vlády Mirka Topolánka, nepřímo podporoval Věci veřejné a byl podporovatel prezidentského kandidáta Jana Fischera ve volbách roku 2013.

Mezi další, kteří oznámili kandidaturu, je bývalý místopředseda KSČM Josef Skála, Jakub Olbert (zakladatel iniciativy Chcípl PES), podnikatel Vladimír Boštík, advokátka Klára Long Slámová nebo prezidentka České asociace povinných Denisa Rohanová.

Mezi těmi, kteří svoji kandidaturu zvažují nebo ji nevyklučují, je bývalý premiér Andrej Babiš, bývala rektorka Mendelovy univerzity Danuše Nerudová, senátorka a bývalá předsedkyně PS Miroslava Němcová, prezident Hospodářské komory Vladimír Dlouhý, bývala ministryně financí a nynější poslankyně Alena Schillerová, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula, hudební skladatel Michael Kocáb, bývalý prezident Václav Klaus, neúspěšná politička Jana Bobošíková nebo pražská vrchní státní zástupkyně Jana Bradáčová.

A kdo má velkou možnost uspět?

Mluví se hlavně o Andreji Babišovi, který by se podle všeho mohl utkat s některým z kandidátů v druhém kole. Velkou podporu má i Janeček, Pavel, Nerudová nebo Fischer. Uvidíme za 9 měsíců, koho si budeme moci zvolit a kdo zasedne na Pražský hrad po současném prezidentovi Miloši Zemanovi.

Francouzské volby

Martin Vacek

10. a 24. dubna 2022 budou po 5 letech znovu francouzští voliči rozhodovat o tom, kdo bude jejich hlavou státu. Ještě pár měsíců zpátky se zdálo, že současný prezident Emmanuel Macron bude čelit těžké výzvě udržet si svoji funkci. Volební průzkumy mu plně nepřály, jeho oblíbenost mezi Francouzi byla nízká a poslední francouzský prezident, jenž byl podruhé zvolen do funkce, tak učinil před 20 lety. Situace se však především kvůli zahraničním událostem prudce změnila. Zdá se, že prezident Macron má nyní znovuzvolení na dosah ruky a jeho protivníci se slepě potácejí. Co jsou hlavní témata blížících se voleb? Kdo jsou hlavní vyzyvatelé současného prezidenta? A jaké mohou být následky dubnových voleb?

Začněme nejprve se současným prezidentem. Emmanuel Macron, čtyřicet čtyři let, dříve vládní úředník, poradce a později ministr. Po několikaletém období ve Francouzské socialistické straně se přidal k politicky středovému a pro-evropskému hnutí La République En Marche! (Vpřed, republiko!), jehož členem je dodnes. Díky skandálům, jež zasáhly několik kandidátů, dokázal Macron vyhrát první kolo voleb a následně se ziskem 66 % hlasů zvítězil i v druhém. Jeho prezidentské období bylo plné ekonomických reforem, z nichž některé (hlavně nová daň na paliva) vedly k silným protestům, především ze strany hnutí Žlutých vest, jež zasáhly celou Francii. Macron vedl poměrně úspěšně boj své země proti pandemii covidu-19 a po celou dobu svého prezidentství se snažil posílit roli Francie v Evropské unii a světové politice.

Do letošní kampaně Macron vstoupil s pošramocenou reputací z protestů Žlutých vest, kterou ani úspěšná odpověď proti pandemii plně nezahojila. Pak ale začala ruská invaze na Ukrajinu. Snahy prezidenta eskalaci konfliktu zabránit, jeho pokračující pokusy o diplomatické řešení při jednání s Vladimírem Putinem a podpora pro tvrdé protiruské sankce, mu ve vlasti daly obraz mezinárodně uznávaného státníka, jednajícího rozhodně proti válce. Dříve nepřívětivé průzkumy mu nyní dávají v prvním kole voleb 30 % hlasů, a ve druhém kole ukazují přesvědčivé vítězství nad všemi protivníky. Macron má také výhodu v tom, že několik z jeho hlavních soupeřů dříve dalo najevo sympatie k Vladimíru Putinovi, což pro ně nyní představuje silný handicap.

Emmanuel Macron má vysokou šanci být prvním francouzským prezidentem po 20 letech, jenž bude podruhé zvolen do funkce.

Co se protivníků týče, nelze začít nikým jiným než Marine Le Pen. Třiapadesátiletá francouzská politička se o prezidentskou funkci uchází již potřetí. Je předsedkyní krajně pravicové Rassemblement national (Národní sdružení), Le Pen ve funkci nahradila svého otce, známý sympatiemi k francouzským kolaborantům s nacistickým Německem a otevřeně fašistickým politickým programem, jehož pozici uvnitř strany pak postupně oslabil, a nakonec ho z ní kompletně vypudila. Její snaha o to udělat z Národního sdružení stranu více přijatelnou pro běžné francouzské voliče byla odměněna 2. místem v prezidentských volbách roku 2017.

V současných prezidentských volbách se Le Pen nadále snaží umírnit svůj politický program. Například se z kampaně silně vytratila idea vystoupení z EU, dříve kandidátkou silně podporovaná. Také přebírá politické otázky dříve náležící Republikánům, hlavní pravicové straně, soustředíc se spíše na otázku bezpečnosti občanů a sociálního zabezpečení. Dále čelí kritice kvůli dřívějším sympatiím vůči Vladimíru Putinovi. Přes tyto problémy si však v průzkumech nadále drží 2. místo a má dobrou šanci opět postoupit do druhého kola voleb. To je pro její politické přežití prakticky nutné, jelikož se po dvou prohraných prezidentských volbách objevují lidé, jež volají po novém vůdci krajní pravice.

Reakce světa na válku na Ukrajině

Renata Dyachuk

Článek vznikl v polovině března, a proto jsou některé informace v tuto chvíli už zastaralé.

Jsou to tři týdny, co se Ukrajina postavila ruské armádě, která byla považována za jednu z nejsilnějších na světě. A to i přesto, že ruští okupanti počítali s dobytím Kyjeva za 48 hodin a američtí experti věřili, že Ukrajina nevydrží déle než 96 hodin. V době publikace ukrajinská armáda a síly územní obrany zničily a zneškodnily téměř polovinu taktických bojových skupin, které byly do útoku 24. února rozmístěny poblíž hranic ukrajinské země. A to vše se dělo za podmínky, že ruská armáda měla výhodu ve vzduchu i na souši.

A co udělal za tu dobu demokratický svět?

Když Vladimir Putin v roce 2014 poprvé napadl Ukrajinu, Západ udělal velkou chybu. Ruský vůdce spáchal akt násilné agrese a odřízl obrovský kus suverénní země. Evropa to nechala být. Ekonomické vztahy se nejenom zotavily, ale zintenzivnily. Západ začal kupovat více ruského plynu než kdy předtím, stal se více závislý na Putinově dobré vůli a náchylnější k výkyvům světových cen plynu a ropy. Když Putin v roce 2022 konečně zahájil svou brutální válku na Ukrajině, věděl, že pro svět bude velmi těžké ho potrestat, věděl, že udělal Západ závislým na Rusku. Proto se cítí schopný bombardovat porodnice. Dokud bude Západ na Putinovi ekonomicky závislý, bude se snažit této závislosti využít.

Reakce Západu na válku byla ráznější, než Putin čekal. Působivé dodávky obranných zbraní ukrajinské armádě, přestože jsou klíčové pro zuřivý odpor země, nedokázaly zastavit rostoucí ruské nálety na civilní cíle a městská centra.

Bezprecedentní ekonomické a finanční sankce proti Rusku, i když jsou svým rozsahem historické, se ukázaly jako neúčinné při odrazování Putina od eskalace brutální války s Ukrajinou.

Nepřesvědčila ho ani mezinárodní jednota, včetně rezoluce Valného shromáždění OSN (141 pro, 5 proti), která vyzvala Putina ke stažení svých jednotek. Co může být větším znamením, že se Putin stal vyvrhelem než čtveřice, která s ním hlasovala s ním: Bělorusko, Severní Korea, Eritrea a Sýrie?

Příliš mnoho zemí po celém světě nadále uhýbá pohledem. Třicet pět z nich se v OSN zdrželo odsouzení Ruska v naději, že Putinova ošklivost skončí, aniž by je donutila postavit se proti mezinárodnímu zločinu.

Pokud toto vše ke změně Putinova kurzu nestačí, jedinou odpovědnou volbou je udělat více a udělat to rychle: více sankcí, více vojenské podpory a více mezinárodní jednoty.

Jsou pro to dva dobré důvody.

První je humanitární: Putinovy nelítostné útoky na ukrajinské civilisty způsobily největší evropskou uprchlickou krizi od druhé světové války.

Druhým je historický důvod: potřeba změnit globální trajektorii, která může umožnit brutálnímu autoritářství (Rusku) utvářet budoucnost celého světa.

Co je pro to potřeba udělat? Opravdovou pomocí pro Ukrajinu bude, pokud dostane větší množství ozbrojených bezpilotních letounů, satelitní navigace a dalšího vybavení pro zvýšení schopnosti Ukrajiny zpomalit nebo zastavit Putinův postup. Dále je potřeba posílení schopnosti protivzdušné obrany tím, že se poskytne více pozemních systémů krátkého dosahu pro lepší ochranu proti ruským letadlům a raketám.

Kromě toho hodně světových politiků je (sdílím jejich názor) pro částečnou bezletovou zónu nad západními oblastmi Ukrajiny, poblíž polských, slovenských, maďarských a rumunských hranic.

Dá se pochopit, proč Spojené státy a NATO odmítají bezletovou zónu nad celou Ukrajinou, ale v západní části státu je potřeba zřídit bezletovou zónu za účelem zajištění koridorů pro uprchlíky, humanitární a vojenské dodávky. To ukáže Putinovi odhodlání Západu.

Téma nákupu ruské energie stále zůstává kontroverzní a je otázkou času, kdy evropské státy přistoupí na zastavení nákupu ropy a plynu z Ruska, které z velké části unikly sankcím a jsou nyní pro ruskou ekonomiku důležitější než kdy jindy.

Spojené státy americké, největší producent uhlovodíkových paliv, má vystaráno (navíc oznámily úplný zákaz dovozu ruské ropy, plynu a uhlí poté, co Ukrajina vyzvala k dalším sankcím), i když ceny stoupají i tam. Hůře je na tom kontinentální Evropa, závislá na dovozu ruského plynu.

Rusko poskytuje pouze asi 5 % dodávek plynu Spojenému království, což není ohromné množství. Navzdory tomu Spojené království oznámilo, že do konce roku 2022 postupně vyřadí ruskou ropy.

Ze zhruba pěti milionů barelů ropy, které denně Rusko vyváží, jde více než polovina do Evropy, což Putinovi dává možnost dále strašit Evropu.

Jedním z východisek je, že by se Evropa mohla obrátit na stávající vývozce plynu, jako je Katar, Alžírsko nebo Nigérie. Je tady i druhá možnost podle bruselského think tanku Brueghel, který předpovídá, že pokud Rusko přeruší dodávky plynu do Evropy, pak by Evropa mohla dovážet více zkapalněného zemního plynu (LNG) z USA.

Spojené státy ani Německo nechtějí Ukrajině poskytnout záruky NATO. Ukrajina proto bude muset udělat nějaké kompromisy na obranu své suverenity, aby se s Ruskem dohodla.

Otázkou je, jaké jsou Putinovy podmínky? Rusko zastaví vojenskou operaci na Ukrajině, pokud Kyjev uzná, že poloostrov Krym je součástí ruského území, přizná nezávislost republikám vyhlášeným proruskými separatisty na východě Ukrajiny (DNR a LNR) a pokud se Ukrajina ve své ústavě vzdá ambic vstoupit do EU a NATO a navíc Putin požaduje demilitarizaci a denacifikaci Ukrajiny.

Hovoříme-li o bezpečnostních zárukách ze strany Ruska, je třeba připomenout, že Rusko porušilo tři smlouvy s Ukrajinou podepsané v letech 1994, 1997 a 2010, přičemž "nezapomnělo" ani na Chartu Organizace spojených národů, humanitární právo či Ženevské úmluvy o vojenském právu. Pouze příměří a stažení vojsk napadajících Ukrajinu by mohlo obnovit nyní bezvýznamnou hodnotu ruského podpisu.

Pokud jde o záruky bezpečnosti, musí to být záruky NATO a EU. Ruské záruky již nejsou důvěryhodné.

Putin přitom prohrál: nikdy se mu nepodaří zlomit ukrajinský lid a obsadit Ukrajinu, navíc ublížil současné a budoucí generaci Ruska, jehož moc a prestiž byl kdysi odhodlaný obnovit.

To, co se dosud udělalo pro zastavení Putina, jsou dobré činy, které ale nestačí.

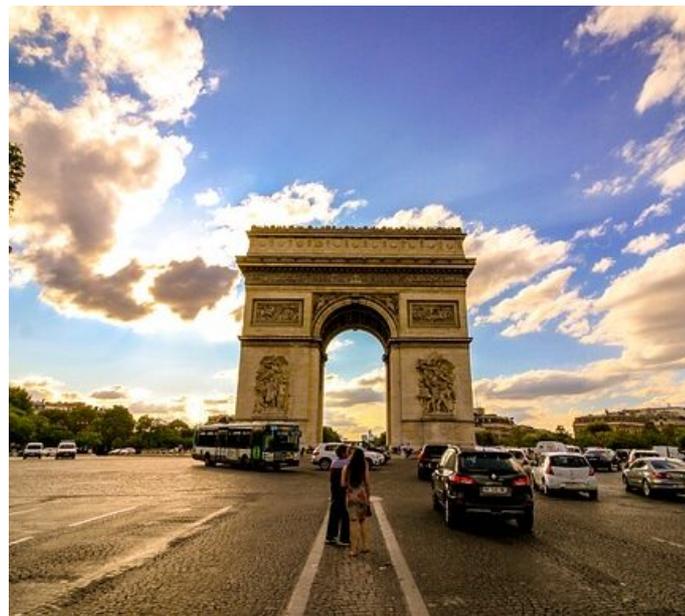
Musí se jít dál. Západ si musí uvědomit roli, jež mu připadla. Rusko se jasně ukázalo jako agresor, neochotný se zastavit, dokud nedosáhne svých cílů, jež nejsou slučitelné s mírovou koexistencí se Západem.

Ukrajíně připadla role se ruské agresi postavit, zastavit ji a s boží a lidskou pomocí ji snad i porazit. Rolí Západu je Ukrajinu podpořit co nejvíc to jde, aby mohla ve svém úkolu uspět. Doufejme, že si to uvědomí včas.

Tito lidé, znepokojení jak porážkami Le Pen, tak jejími pokusy o umírnění programu strany, se začínají srocovat vedle nového kandidáta, chystajícího se vyzvat Le Pen o pozici vůdce krajní pravice ve Francii.

Éric Zemmour. Novinář, moderátor TV show, konspirační teoretik a nová hvězda krajní pravice. Je mu 64 let a teprve nedávno se začal aktivně angažovat v politice. Založil politickou stranu Reconquête (Znovudobytí) vyznačující se silnou kritikou islámu, feminismu a práv LGBT osob. Jeho hvězda raketově vzrostla po teroristických útocích roku 2015. Několik let vylučoval politickou kandidaturu, ale v roce 2021 se definitivně rozhodl ve volbách kandidovat. V současných průzkumech se jeho podpora pohybuje kolem 12 %. Volá po návratu k tradičním hodnotám (sám se identifikuje jako reakcionář) a tažení proti, dle jeho názoru, negativním novotám ve Francii. Jeho kandidatura je kritizována, obzvláště ze strany loajalistů Marine Le Pen, za rozdělování hlasů krajní pravice a má poměrně mizivé šance probojovat se do druhého kola. Přesto by neměl být vzhledem k popularitě, již se mu podařilo nashromáždit, podceňován.

Na opačném konci politického spektra stojí Jean-Luc Mélenchon, krajně levicový 71letý politik. Již dvakrát, stejně jako Marie Le Pen, ve volbách kandidoval, ale dosáhl pouze na 4. místo. Dříve byl členem Francouzské socialistické strany. Po odchodu z ní založil La France Insoumise (Nepoddajná Francie). Podporuje reformu francouzské ekonomiky směrem k socialismu, větší práva pro dělníky, skeptickou pozici vůči Evropské unii a vystoupení z NATO. Je kritizován za sympatie vůči Vladimíru Putinovi a agresivně vedenou protiamerickou zahraniční politikou. V průzkumech se pohybuje kolem 12-14 %, což mu dává určitou šanci na postup do druhého kola. Kandidáti ostatních levicových stran.

A poslední z významných kandidátů je Valérie Pécresse, kandidátka strany Les Républicains (Republikáni). Byla vybrána ve stranických volbách jako kompromisní kandidátka. 55letá Pécresse, jejímž mentorem byl velmi úspěšný prezident Jacques Chirac, je dlouhodobě považována za novou hvězdu strany. Pécresse, jejíž strana je jedním z tradičních titánů francouzské politiky, ale od začátku kampaně čelí problémům. Hlavním se zdá být otázka, zda se má strana posunout politicky doleva a pokusit se tak znovu získat voliče, jež převzal Emmanuel Macron, nebo doprava a oslovit voliče Le Pen a Zemmoura. Pécresse se rozhodla pokusit stočit se doprava, a začala používat více protimigrační a protiislámskou rétoriku, což však vedlo k propadu v průzkumech a dezerci voličů a spojenců vstříc Macronově kampani. Pécresse má nyní nejmenší šance ze všech hlavních kandidátů probojovat se do druhého kola a její pravděpodobný neúspěch bude znamenat těžkou ránu její straně.

Na závěr tedy, co nás pravděpodobně ve francouzských volbách čeká? Dle průzkumů je nejpravděpodobnější opětovné střetnutí Emmanuela Macrona s Marine Le Pen v druhém kole voleb, opakující scénář z minulých prezidentských voleb. Dominantním tématem v dohledné době zůstane zahraniční politika, bonus pro současného prezidenta. A v druhém kole? Průzkumy ukazují, že Macron jasně vede nad Le Pen, i když se očekává poněkud těsnější vítězství než ve volbách minulých. Dle mého názoru se s pokračováním války na Ukrajině náskok současného prezidenta jen zvýší a po volbách v Elisejském paláci opět zasedne Emmanuel Macron.

2. 4. 1814 - 1. restaurace Bourbonů

Terezie Mazlová

Napoleon Bonaparte, císař Francouzů a král Itálie, je poražen. Jeho vojska zdecimována, Grande Armée zničena, Paříž v rukou koaličních vojsk. Jednu dobu nejmocnější muž na celém světě, člověk, který z Francie na nějaký čas dokázal vytvořit hegemonu celého mezinárodního systému, je nucen k bezpodmínečné abdikaci. Původně bývalý francouzský vladař doufal, že se na trůn Francouzského císařství bude moci posadit jeho syn Napoleon a že by jeho žena Marie Luisa působila jako regent. Tento sen se mu ale nenaplnil. Podepsáním Pařížské mírové smlouvy končí dynastie Bonapartů na francouzském trůnu. Francouzský orel, který jednu dobu rozpínal svá křídla od Iberského po Apeninský poloostrov, německou a rakouskou půdu, území skandinávských států a na celých 36 dní i Moskvu, je sesazen ze svého bidla.

A tak, 25 let po začátku Francouzské revoluce a zrušení Ancien Régime v roce 1789 a 21 let po zničení titulu francouzského krále popravou Bourbona Ludvíka XVI. se znovu vrací francouzská princezna do Paříže. Znovu je nastolen předrevoluční vládnoucí rod Bourbonů, odkud pochází i pojem restaurace, tedy v tomto případě znovunastolení předrevolučního bourbonského pořádku rozdělení moci. A tak se vlády ujímá bratr Ludvíka XVI. Ludvík XVII., který se ve svém úřadu pokouší obnovit všechny společenské normy, ne-li i veškeré instituce Ancien Régime.

Jedna z prvních věcí, o které se zasloužil tento znovunastolený bourbonský král, bylo vydání konstituce nazvané Charta z roku 1814. Představovala všechny Francouze jako rovné před zákonem, ale ponechala podstatnou výsadu pro krále a šlechtu. Také omezila volební právo jen pro ty, kteří platí na přímých daních alespoň 300 franků ročně.

Ludvík XVII. byl absolutní hlavou státu. Velel pozemním i námořním silám, mohl vyhlášovat války, uzavírat mírové, spojenecké a obchodní smlouvy, jmenoval muže do všech míst veřejné správy a vydával potřebná nařízení pro výkon zákonů a pro bezpečnost státu. Ve svém vladaření zastával však více umírněný postoj než ultra-royalisté a republikáni a vybíral si tak především centristické kabinet.

Francouzi, převážně armáda, nekatolíci a dělníci, kteří si zvykli na práva, která jim revoluce a Napoleon dal a která jim nyní byla odebrána, byli nespokojeni s návratem více absolutistické formy vlády. Když se Napoleon, který po porážce trávil exil na ostrově Elba, o této skutečnosti dozvěděl, rozhodl se vrátit se zpět do Francie, aby se znovu ujal moci. Ludvík XVII. ovšem na tuto realitu reagoval a vyslal proti Napoleonovi vojsko, aby ho zastavilo dříve, než by se do Paříže dostal. Avšak kvůli tomu, jak dobře se Napoleon ke svým vojákům vždy choval, tato Ludvíkova armáda byla malým desátníkem přesvědčena a připojila se k jeho tažení na hlavní město. Ludvík z Paříže utekl do Belgie a tím končí 1. restaurace Bourbonů.

30. 4. 1945 - sebevražda Adolfa Hitlera

Kamila Herejková

Počátkem roku 1945 bylo už všem jasné, že se německá vojenská situace blíží ke svému konci – Rudá armáda nemilosrdně postupují ze východu blíže a blíže k Berlínu, zatímco ze západu útočí americká a britská armáda. Hitler však nebyl ochotný jakkoliv ustupovat – chtěl bojovat dál. Věřil, že se výsledek války může ještě otočit a že Berlín může být osvobozen, avšak realita na něj dopadla koncem dubna.

Zpráva o tom, že jeho italský spojenec Benito Mussolini byl 28. dubna popraven italskými partyzány a jeho tělo bylo následně pohozeno v odpadní stoece, kde ho kolemjdoucí lynčovali, ho jen utvrdila v tom, že se nesmí nechat zatknout.

Krátce po půlnoci 29. dubna si Hitler bere svou dlouholetou milenkou Evu Braunovou, po skromném obřadu se se svou sekretářkou odebrá do vedlejší místnosti, kde sepisuje svou poslední vůli a závěť. Ve své závěti se jasně vyjadřuje, že si nepřeje, aby bylo jeho tělo zachováno.

Nastal 30. duben roku 1945, sovětská vojska se již nachází v Berlíně přibližně 500 metrů od tajného bunkru pod budovou říšského kancléřství. Hitler ví, že je toto konec.

To ráno má Hitler schůzku s velitelem obrany Berlína, Helmuthem Weidlingem, který mu sdělí, že vojákům do večera dojde munice a nebudou moci nadále bránit Berlín. Weidling žádá Hitlera o povolení průlomu jednotek, Hitler neodpovídá. O pár hodin později však Hitler průlom v malých skupinách schvaluje, ale zakazuje, aby se město vzdalo.

Po obědě se svými dvěma sekretářkami a kuchařem se loučí s personálem a dalšími obyvateli bunkru a kolem 14:30 odchází se svou ženou do pracovny.

Hitler chtěl, aby jeho sebevražda měla zaručený výsledek, a tak se pár hodin před smrtí radí se svým lékařem o vhodných metodách, lékař mu doporučuje kombinaci kyanidové ampule, opatřené skrz Himmlerovo SS, a prostřelení hlavy pistolí.

Okolo 15:30 se z pracovny ozval výstřel, po pár minutách do pracovny vešel Hitlerův komorník Heinz Linge a oznámil, že Hitler i jeho manželka neprojevují známky života.

Na pohovce, po Hitlerově levici byla jeho manželka, která prokousla ampulku s kyanidem. Samotný Hitler seděl se skloněnou hlavou a ze spánku mu odkapávala krev.

Mrtvá těla byla dle Hitlerovy poslední vůle vynesena na zahradu kancléřství a následně spálena. Personál měl za úkol spálit těla tak, aby z nich zbyl pouze prach, to se však vzhledem k pálení na volném prostranství nepodařilo, a tak se těla páčila přibližně dvě hodiny od 16:00 do 18:30. Zbylé ostatky byly následně zahrabány v mělkém kráteru po granátu.

Následující den zbylí obyvatelé bunkru buď utekli, či spáchali sebevraždu. Rudá armáda kancléřství a bunkr obsadila brzkého rána 2. května. Zakopané ostatky Hitlera a jeho manželky zanedlouho objevila speciální sovětská kontrarozvědka SMERŠ. Identifikace ostatků se uskutečnila 11. května, kdy Hitlerův zubař potvrdil, že je jedná o jeho chrup. Nejlépe dochované části těla – kus lebky a dvě čelisti – si ve svých archivech ponechala KGB, zbytek ostatků pak tajně pohřbila na neoznačeném místě v Magdeburku.

V roce 1970 však ředitel KGB Jurij Vladimirovič Andropov vyjádřil obavy, že by se pohřebiště Hitlera mohlo stát svatyní neonacistů, a tak bylo nařízeno, aby byly ostatky tajně exhumovány, důkladně spáleny a popel byl vhozen do říčky Ehle.

4. 4. 1968: Zavraždění Martina Luthera Kinga

Karolína Chauturová

Dr. Martin Luther King Jr. byl americký baptistický kazatelem působícím v Montgomery a předním aktivistou proti rasové segregaci. Jeho první čin aktivismu bylo pořádání stávky autobusových řidičů v Montgomery, kvůli odsouzení Rosy Parksové, která si sedla v autobuse na místo pro bělochy. V této době na jihu USA probíhala velká rasová segregace, při které byly restaurace, obchody, školy i veřejná doprava rozděleny na část pro černochoy a bělochy. Říká se, že byla Rosa Parksová unavená z práce a v části pro černochoy nebylo místo, a proto si sedla do části pro bělochy. Ve skutečnosti bylo jejím cílem dostat se do vězení a poté zpochybnit zákony o rasové segregaci ve veřejné dopravě u ústavního soudu. M. L. King napomohl zorganizováním tzv. „Montgomery Bus Boycott“, který vedl k 382dennímu bojkotu veřejné dopravy. Během toho byl M. L. King zatčen. Bojkot byl nakonec úspěšný a vyústil v zrušení rasové segregace na vnitrostátních autobusových linkách.

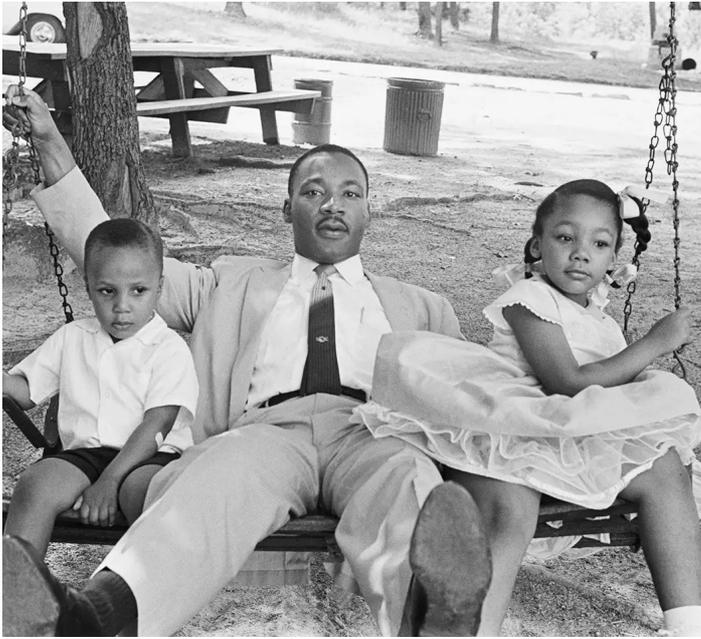
V roce 1957 se podílel na založení SCLC „Southern Christian Leadership Conference“. Zároveň se stal jejím prvním prezidentem, jímž byl až do své smrti. Skupina se zabývala nenásilnými protesty za dosažení reforem zákonů o občanské svobodě.

Byl znovu vězněn v roce 1963 během Birminghamské kampaně, odkud napsal svůj známý dopis „Letter from Birmingham jail“. Nejznámějším jeho projevem je „I have a dream“, který byl ke konci improvizací. Přednesl ho při pochodu za občanská práva na Washington. Scházel se s Robertem Kennedym, který později prosadil zákony o lidských právech.

Za své zásluhy dostal roku 1964 Nobelovu cenu za mír. M. L. King před svou smrtí poprvé navštívil Memphis s cílem podpořit stávkující popeláře, kteří vyjadřovali nespokojenost s pracovními podmínkami a se zvýhodněním bělošských kolegů. V dubnu téhož roku se do Memphisu vrátil. Ubytoval se v motelu Lorraine (pokoj č. 306). Motel vlastnil černošský obchodník, který motel začal přezdívat jako „King-Abernathy Suit“, protože tam King trávil mnoho času. Hudebník Ben Branche byl poslední člověk, co mluvil s Kingem. Podle spisovatele Taylora Branche říkal King hudebníkovi „Bene, počítej prosím tě s tím, že na tom večerním setkání zahraješ i skladbu Take My Hand, Precious Lord. Dej si na tom fakt záležet!“

Ještě téhož večera 4. dubna 1968 v 18.01 byl zastřelen na svém balkónu. Kulka prošla Kingovým límcem u košile, prorazila hrdlo, prošla míchou a nakonec se zastavila v rameni. Kinga stihli převézt do nemocnice, ale i přes veškerou snahu lékařů se ho nepodařilo oživit. V 19:05 byl Martin Luther King prohlášen za mrtvého.

Až dva měsíce po vraždě M. L. Kinga byl dopaden atentátník James Earl Ray na londýnském letišti Heathrow. Tam se dostal na kanadský falešný pas na jméno Ramon George Sneyd. Chtěl nejspíše uprchnout do Angoly, Rhodesie nebo JAR. Byl převezen do Spojených států amerických, kde byl odsouzen k 99 letům odnětí svobody.

Pokusil se spolu s dalšími vězni uprchnout z věznice Brushy Mountain v Tennessee. Po několika dnech byli chyceni a jejich trest byl zvýšen o jeden rok navíc.

Syn M. L. Kinga se sešel roku 1997 s J. E. Rayem a souhlasil s obnovením soudního procesu. Právním zástupcem syna M.L. Kinga byl William Pepper, který zastával stanovisko rodiny Kingových. Věřili v to, že je J.E. Ray nevinný. Bohužel 23. dubna 1998 James Earl Ray zemřel na selhání ledvin způsobené žloutenkou typu C.

Spekuluje se o souvislostech obvinění J. E. Raye, které ukazují, že jeho doznání bylo pod nátlakem a hrozbou udělení trestu smrti. Svědci, kteří byli na místě, tvrdí, že střela vyšla z jiného místa, než je uváděno v oficiální zprávě. Mnoho konspiračních teorií těž zpochybňuje závěry balistických testů zbraní, které nikdy 100% neprokázaly, že by se jednalo o zbraň ve vlastnictví J. E. Raye.

Vražda Martina Luther Kinga vyvolala pouliční nepokoje ve více než 60 městech po celém světě. Kingova pohřbu se zúčastnilo přes 300 000 lidí. Prezident Johnson vyhlásil 9. dubna národní den smutku za M. L. Kinga.

Nejznámější reakcí na smrt Kinga se stal proslov Roberta Kennedyho v Indianapolis. V letadle tam zjistil, že i přes snahy doktorů King zemřel. Sepsal si v letadle svůj vlastní proslov, který přednesl na provizorním pódiu na korbě nákladního vozu. Byl prvním, kdo vypustil informace o jeho smrti. Nikdo nevěděl, jak se dav zachová, až uslyší informace související se smrtí Kinga. Báli se pouličních nepokojů. Dále R. Kennedy zmínil jeho podobné pocity, když zjistil, že na jeho bratra byl spáchán atentát. Ve svém proslovu vyzval veřejnost k modlitbě za Kingovu památku.

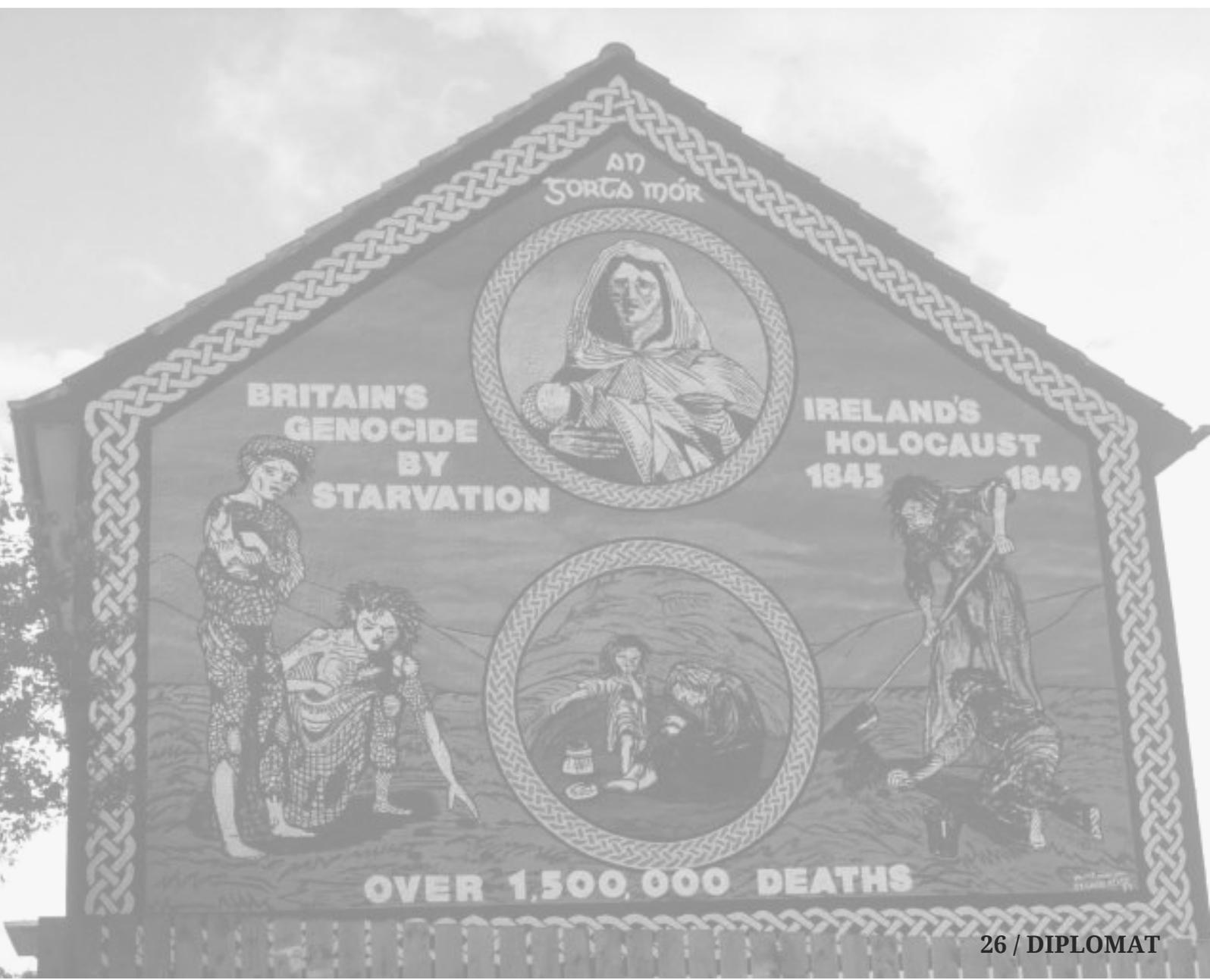
„I have a dream that my four little children will one day live in a nation where they will not be judged by the color of their skin but by the content of their character. I have a dream today!“

-Martin Luther King „I have a dream“

10. 4. 1998 - Velkopáteční dohoda - konec konfliktu v Severním Irsku

Jan Krameš

Velkopáteční dohoda je složená ze dvou smluv - první mezinárodní dohoda mezi britskou a irskou vládou a druhá dohoda většiny irských stran. Díky Velkopáteční dohodě byl ukončen konflikt mezi Severním Irskem, Irskou republikou a Spojeným královstvím trvající déle než 30 let. Šlo o napětí mezi různými skupinami, které lze zjednodušeně rozdělit na probritské protestanty (lojalisty, unionisty) a na proirské katolíky (republikány, nacionalisty). Dosažená dohoda spočívala v tom, že Severní Irsko zůstane součástí Spojeného království, dokud si většina obyvatel Severního Irska a Irské republiky nebude přát opak. Pokud k tomu dojde, mají britská a irská vláda povinnost provést volbu lidu. Bylo uznáno právo obyvatel Severního Irska identifikovat se jako Irové, Britové nebo obojí. Navíc také získali právo na to mít irské, britské nebo obojí občanství. Křehkost tohoto smíru se opět projevila ve sporech o irskou (resp. irsko-britskou) hranici, která se po brexitu stala vnější hranicí Evropské unie.

Literární koutek

Poezie...

Recenze...

Lvi minulosti a současnosti

Prohání se krajinou svou širokou
Mocným řevem ukazují svou sílu
Ukazují drápy s náladou bojovnou
A vetřelcům dávají zkázu

Jeden lev žil na severu
Mladý vládce velké a mocné říše
A všechny bestie kolem něj se spojily proti němu
Když byl ještě lvíče

Ale mládí svého se nezalekl
Do boje s vervou se vrhl
Přecíslen deset ku jedné
V bitvě zvítězil dlouho každé

Ale hrdost zvítězila nad rozvahou
A severský lev přecenil svou sílu
Daleko od domoviny své raněn byl
A po návratu další střet nepřežil

Druhý lev byl prostého původu
Narozen v zemi kmenů a tradic
V mládí učil se umu válečnému
Aby ochránil svou zem před invazí

A musel tyranským útočníkům čelit
Ve válce strašné a krvelačné
A i přes zkázu odmítl své zásady odhodit
Až do zazáření hvězdy vítězné

Ale byly to jeho vlastní
Kdo se rozhádali a proti němu postavili
Přesto bojoval za lepší zítřky budoucí
Než ho v rodném Pandžširu zavraždili

Třetí lev stále žije
A o přežití své vlasti bojuje
Obklíčen se odmítá vzdát
Svůj lid nehodlá vydat

V obleženém městě se nachází
A volá na svět o podporu
Proti útočníkům odmítavě křičí
A odmítá potupu

A co udělají lidé cizí
Při pohledu na odolávajícího lva
Podpoří jeho odvážný lid bojovný
Nebo se odvrátí od kyjevského lva

Martin Vacek

Recenze knihy: Muži, kteří nenávidí ženy

Renata Dyachuk

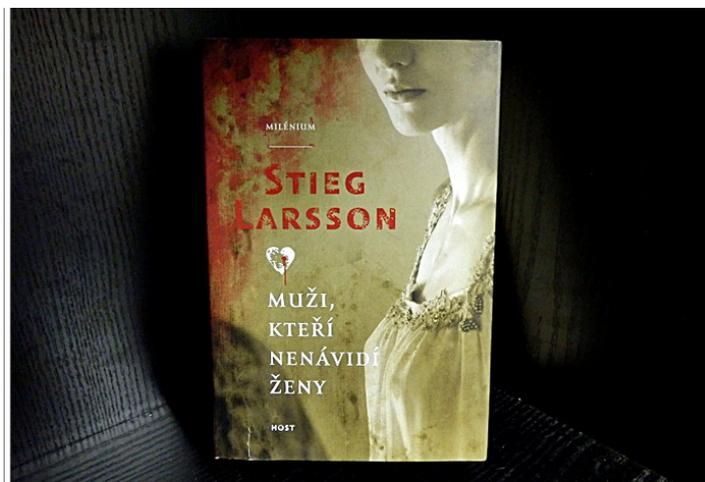
Autorem prvního románu z trilogie Milénium je Stieg Larsson, švédský novinář a spisovatel. Psaní se věnoval už od dětství. Během života se angažoval v boji proti rasismu a pravicovému extremismu.

Mezinárodního úspěchu svého literárního díla, kterého se prodalo přes šedesát milionů výtisků, se bohužel nedožil. Škoda je, že se mu také nepodařilo realizovat svůj plán desetidílného románového cyklu, takže Milénium zůstalo trilogií.

Spousta lidí by mohla říct, že Muži, kteří nenávidí ženy není jednoduchou knihou. Příběh není nic pro slabé povahy, monstra už nás zkrátka nenavštěvují v noci v postelích, ale pochodují mezi námi, převlečená za příjemného souseda nebo kolegu z práce.

Také styl psaní autora je sám o sobě náročný, často se vyžívá v odborných definicích a zdouhavých popisech týkajících se investigativní žurnalistiky. Larsson se navíc nebál poukázat na sociální problémy, a to ať v problematice poručnictví, násilí na ženách nebo korupce. Neuspokojil se jen poukázáním na tyto problémy, ale řeší je docela podrobně, uvažuje o vztahu politiky a morálky, klade otázky a hledá zodpovědnost. Šíře jeho znalostí odpovídá hloubce pohledu na věc, což činí příběh velmi věrohodným.

Má fantastickou schopnost udržet napětí v mnoha komplikovaných paralelně se odvíjejících zápletkách a současně je skvěle propojovat.

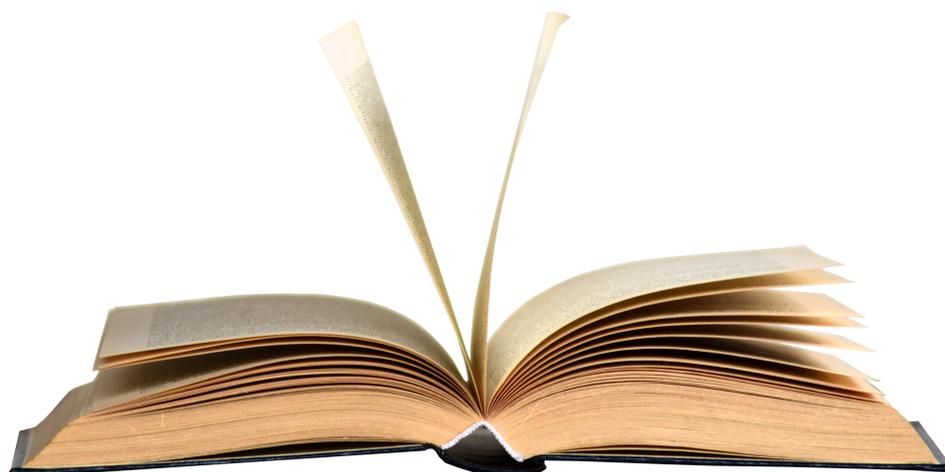

Děj románu se odehrává v hlavním městě Švédska Stockholmu a na ostrově Hedestad. V knize jsou dvě dějové linie, a to životy Mikaela Blomkvista a Lisbeth Salanderové. Tyto linky se samozřejmě v průběhu příběhu spojí. Blomkvist a Salanderová tvoří nejen neobvyklý pár, ale i dokonalý tým. Společně začnou brzy rozkrývat temnou a krvavou rodinnou historii.

Opět se jedná o klasické detektivní pátrání nesourodého páru, kdy se tito jedinci vhodně doplňují právě díky svým rozdílným povahám.

Jde o pečlivě dramaturgovaný text, chvíle nádechu střídají výdechy, tok informací od vypravěče zase přímá řeč – ať už dialogy nebo samomluva postav.

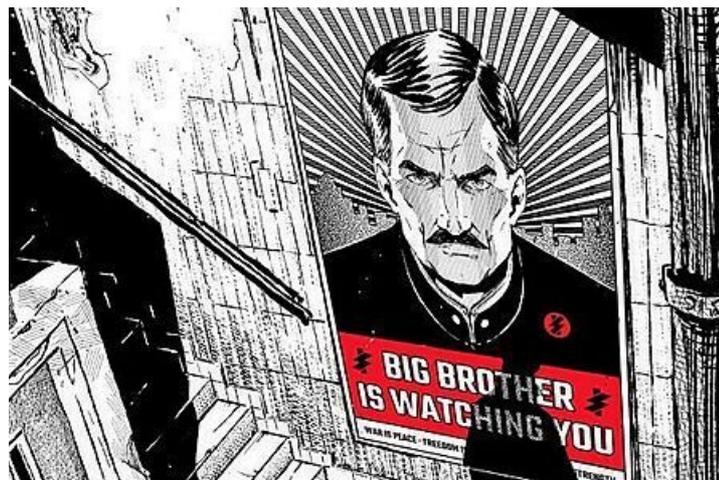
Příběh se čte jedním dechem a čtenář ho jen nerad bude odkládat, protože bude chtít vědět víc a víc. Postavy se vyvíjí postupně spolu s příběhem, takže čtenář může být napnutý opravdu po celou dobu, kdy odkrývá tajemství tohoto díla.

Kvíz:

V jakém státě byla letos zakázána kniha 1984 od George Orwella?

- a) v Německu
- b) v Bělorusku
- c) v USA

Kolik států je celkem ve Valném shromáždění OSN?

- a) 80
- b) 200
- c) 193

Kdy byla podepsána Severoatlantická charta, která založila NATO?

- a) 4.4. 1949
- b) 7.5. 1945
- c) 9.4. 1994

*„Válka neurčuje na čí straně je
pravda - jenom kdo zbyde.“*

Bertrand Russel

Sledujte nás na sociálních sítích:

casopis_diplomat
diplomaticke.forum

Diplomatické forum

Diplomatické forum

